

Returadresse
Land, By og Kultur – Land og Vand
Smed Sørensens Vej 1, 6950 Ringkøbing

RM Forellen Aps
Sandagervej 7
6682 Hovborg

Sagsbehandler
Rasmus Ejbye-Ernst
Direkte telefon
9974 1692
E-post
rasmus.ejbye-ernst@rksk.dk
Dato
30. juli 2018
Sagsnummer
18-020846

Miljøscreening og revurdering af miljøgodkendelse af Bisgård Dambrug

Stamdata for virksomheden

Virksomhedens navn	Bisgård Dambrug
Virksomhedens adresse	Bisgårdsvej 10, 6880 Tarm
Virksomhedens	4g, Tarm By, Egvad
Driftsansvarlige	████████████████████
Miljøansvarlige	████████████████████
Virksomhedens ejer	RM Forellen ApS
Virksomhedens telefonnr.	40 20 30 86
Virksomhedens mailadresse	████████████████████
CVR-nr.	2550 4879
P-nr.	1007784852
Listebetegnelse, godk.bek. 1458 / 12-	I 202
Omfattet af VVM, bek. 1440 / 23-11-2016	Ja
Dato for øvrige miljøgodkendelser	<p>Dambruget fik i 1989 tildelt en fodermængde på 121,5 tons. Efter en klagesag blev tildelingen stadfæstet til 116,9 tons foder pr. år.</p> <p>Ringkøbing Amt meddelte d. 30. november 1995 miljøgodkendelse til Bisgård Dambrug til et foderforbrug på 140 tons om året. Denne blev påklaget af Danmarks Sportsfiskerforbund. Miljøstyrelsen stadfæstede et foderforbrug på 134,5 tons pr. år i 1996.</p> <p>Dambrugets blev i forbindelse med en ombygning af anlægget til et model 1-lignende dambrug miljøgodkendt d. 28. maj 2008. I miljøgodkendelsen var vilkår om et maksimalt årligt foderforbrug på 179,9 tons.</p>
	<p>Bisgård Dambrug fik et tillæg til miljøgodkendelse d. 20. januar 2011 med foderopskrivning til 250 tons foder om året samt vilkår for anvendelse af medicin og hjælpestoffer. Tillægget blev tidsbegrænset til 2 år og udløb 1. april 2013.</p>

Aktiviteter

Hovedaktivitet: Ferskvandsdambrug – produktion af ørreder til konsum

Væsentlige biaktiviteter: Ingen

Væsentlige miljøforhold: Udledning af næringsalte og organisk stof, medicin- og hjælpestoffer til Gråhede Bæk, Skjern Å og Ringkøbing Fjord

Ny aktivitet

Aktivitet	Revurdering af miljøgodkendelse. I den forbindelse opdaterede vilkår om: <ul style="list-style-type: none"> - Anvendelse af medicin- og hjælpestoffer - Måling af vandflowet på dambruget - Etablering af slamdepot med sider og bund udført i et materiale, så der ikke kan ske udsivning af slam/vand til grundvand eller overfladevand - Etablering af foranstaltninger, der ilter vandet inden udledning til Gråhede Bæk
VVM	Aktiviteten er vurderet ikke at være omfattet af VVM-pligt

INDHOLDSFORTEGNELSE

1 Ansøgning	2
2 Afgørelse	2
2.1 VVM	2
2.2 Miljøgodkendelse.....	2
2.3 Høring.....	3
3 Vilkår.....	4
3.1 Generelt.....	4
3.2 Beredskab.....	4
3.3 Produktion.....	5
3.4 Vandindtag	5
3.5 Afgitring.....	6
3.6 Spildevand	6
3.7 Egenkontrol.....	7
3.8 Krav til prøvetagning og analyse.....	8
3.9 BAT standardkrav	9
3.10 Medicin og hjælpestoffer	9
3.11 Slam	13
3.12 Støj, Lys, Lugt og affald	15
3.13 Ophør.....	17
4 Ikke teknisk resumé	18
5 Miljøteknisk vurdering.....	18
5.1 Lokalisering	18
5.2 Indretning og drift	18
5.3 Udledninger.....	20
5.4 Medicin- og hjælpestoffer.....	25
5.5 Biologisk vandløbsbedømmelse og recipientforhold.....	29
5.6 § beskyttede naturområder.....	30
5.7 Påvirkning af Natura 2000-områder og bilag IV-arter – væsentlighedsvurdering efter habitatdirektivet.....	31
5.8 Forureningsbegrænsning	31
5.9 Egenkontrol.....	31
5.10 Årsrapportering	31
5.11 Vurdering af renere teknolog.....	32
6 Gyldighed og retsbeskyttelse.....	34

7 Offentliggørelse og klagevejledning	34
Bilag 1 - Liste over modtagere af kopi af godkendelsen.....	37
Bilag 2 - Oversigtskort.....	38
Bilag 3 - Miljøteknisk beskrivelse	39
Bilag 4 - Lovgrundlag	45
Bilag 5 - Dokumentation af vilkår til støj	48
Bilag 6 - Behandlingsprocedure for hjælpepestoffer	49
Bilag 7 - Udlederkrav og kontrol af dambrugets udledninger.....	51
Bilag 8 - Forholdsregler ved uheld, driftsforstyrrelser mv.	52
Bilag 9 - Driftsjournalens indhold.....	55
Bilag 10 - Vurdering efter habitatdirektivet	56
Bilag 11 - Miljøscreening	61

1 Ansøgning

Bisgård Dambrug har d. 8. juni 2018 ansøgt om revision af dambrugets miljøgodkendelse og samtidig fornyelse af tilladelse til indvinding af drænvand til dambrugsdrift.

2 Afgørelse

2.1 VVM

Der er foretaget en miljøscreening af projektet (Bilag 11) i henhold til Bekendtgørelse om samordning af miljøvurderinger og digital selvbetjening m.v. for planer, programmer og konkrete projekter omfattet af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), BEK nr. 1470 af 12. december 2017.

Det er vurderet, at det ansøgte projekt ikke er af et sådant omfang, at projektet er omfattet af VVM-pligten (Vurdering af Virkning på Miljøet).

Afgørelsen er begrundet i, at miljøpåvirkningens omfang ikke er af en sådan karakter eller grad, at aktiviteterne må antages at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet.

Afgørelsen er meddelt efter § 21 i Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) – LBK nr. 448 af 10/05/2017.

2.2 Miljøgodkendelse

Ringkøbing-Skjern Kommune godkender hermed det ansøgte på de i afsnit 3 nævnte vilkår. Godkendelsen gives på grundlag af ansøgningen og oplysningerne i sagen i øvrigt, jævnfør beskrivelserne og bilagene til denne godkendelse.

- Da der er tale om revision af eksisterende miljøgodkendelse, meddeles vilkårene som påbud efter miljøbeskyttelseslovens § 41.
- Dambrugsbekendtgørelsen fastsætter krav til drift og indretning af dambruget (BEK nr. 1567 af 7. december 2016).
- Der gives tilladelse til udledning af procesvand fra dambruget til Gråhede Bæk i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 34 og § 28 samt bekendtgørelse om spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelsesloven.
- Der gives tilladelse til udledning af medicin- og hjælpestoffer efter bekendtgørelse om miljøkvalitetskrav for vandområder og krav til udledning af forurenende stoffer til vandløb, søer eller havet.

Fremtidige nye aktiviteter, ændringer eller udvidelser såvel bygningsmæssigt som driftsmæssigt, som kan indebære forurening, herunder affaldsfrembringelse, må ikke påbegyndes, før der foreligger en afgørelse fra kommunen. Kommunen afgør, om godkendelse er nødvendig (miljøbeskyttelsesloven § 33 og 37).

Der gøres opmærksom på, at miljøgodkendelsen ikke fritager fra krav om tilladelse, godkendelse eller dispensation efter anden lovgivning. Byggeri må først påbegyndes, når der ligger en særskilt tilladelse til igangsættelse af byggeriet.

Kommunen kan til enhver tid revidere kontrolvilkårene for at forbedre egenkontrollen eller for at opnå et mere hensigtsmæssigt tilsyn, jf. miljøbeskyttelseslovens § 72 stk. 3.

Denne revision af dambrugets miljøgodkendelse skal tages op til revurdering inden udgangen af 2026, hvor dambruget senest skal være overgået til emissionsbaseret regulering jf. dambrugsbekendtgørelsens § 26 stk. 3. Det anvendte lovgrundlag er nærmere beskrevet i [Bilag 4](#).

2.3 Høring

I forbindelse med udarbejdelse af miljøgodkendelsen har dambrugets ejer fået udkast til miljøgodkendelse i høring. Der er modtaget kommentarer, som har ført til ændringer af nogle af godkendelsens vilkår.

Der er foretaget en høring af Danmarks Sportsfiskerforbund og Danmarks Naturfredningsforening. Der er ikke kommet indsigelser eller bemærkninger i forbindelse med høringen.

Kommunen har ikke foretaget nabohøring, da projektet ikke indeholder væsentlige ændringer af virksomhedens produktion eller omfang.

3 Vilkår

3.1 Generelt

- 3.1.1 Virksomheden skal indrettes og drives som beskrevet i miljøgodkendelsen.
- 3.1.2 Virksomheden skal holde Ringkøbing-Skjern Kommune orienteret om, hvem der er miljømæssigt driftsansvarlig for virksomheden/aktiviteten.
- 3.1.3 De af godkendelsens vilkår, der angår driften, skal være kendt af de personer, der er ansvarlige for eller udfører den pågældende del af driften. Et eksemplar af godkendelsen skal til enhver tid være tilgængelig på virksomheden.
- 3.1.4 Virksomhedens journaler, procedurer og øvrige registreringer med miljømæssig relevans skal være tilgængelige for kommunen.
- 3.1.5 Virksomheden skal føre en driftsjournal, der skal opgøres en gang om året. Medmindre andet aftales, skal opgørelsen ske pr. 31. december, og resultaterne skal være kommunen i hænde senest 1. februar det følgende år. Driftsjournalen skal på forlangende forevises kommunen. Den skal opbevares mindst fem år efter afslutningen. Driftsjournalen skal indeholde de oplysninger, som fremgår af [Bilag 9](#).
- 3.1.6 Andre miljøbelastende aktiviteter, end de der er beskrevet i godkendelsen, må ikke finde sted. I tvivlstilfælde afgør kommunen, hvad der skal betragtes som miljøbelastende aktiviteter.
- 3.1.7 Godkendelsen erstatter tidligere vilkår for aktiviteten.
- 3.1.8 Miljøgodkendelsen skal være revideret senest ved udgangen af 2026

3.2 Beredskab

- 3.2.1 Virksomheden skal udarbejde og løbende ajourføre beredskabsplan for uheld og utilsigtet udslip jf. [Bilag 8](#).

3.2.2 Ved driftsuheld, der kan medføre forurening af kloaksystem, jord og grundvand eller luft, skal virksomheden straks:

- Forsøge at afværge situationen
- Forsøge at standse forureningen og/eller dens spredning.
- Kontakte alarmcentralen på telefon 112 ved større eller ikke kontrollerbare uheld.

3.2.3 Ringkøbing-Skjern Kommune skal orienteres hurtigst muligt.

3.2.4 Senest 7 dage efter uheld skal virksomheden have indsendt rapport til kommunen, der beskriver uheldets omfang og indsatsen mod miljømæssige skader samt beskriver forebyggende foranstaltninger, der begrænser risiko for nye uheld.

3.2.5 Virksomheden skal følge procedurer mht. uheldsforebyggelse og akut forurening som beskrevet i ansøgningen og gengivet i [Bilag 8](#).

3.3 Produktion

3.3.1 Dambruget skal være indrettet i overensstemmelse med miljøgodkendelsen senest 6 måneder efter, denne godkendelse er meddelt.

3.3.2 Hvis produktionsplanen ønskes ændret væsentligt, fx produktion af andre fiskearter, fiskestørrelser osv., skal dette meddeles kommunen, som inden 14 hverdage efter modtagelsen skal meddele, om ændringen umiddelbart kan godkendes, eller om det kræver et tillæg til den eksisterende godkendelse.

3.3.3 Der må alene benyttes tørfoder, som skal være energirigt og højt fordøjeligt. Følgende krav til foder for konsum- og sættefisk skal være opfyldt:

- Indholdet af fordøjelig energi (netto-energiindholdet): Indholdet af fordøjelig energi (DE) i foderet skal være påmindst 18,2 MJoule/kg (4,35 Mcal/kg).
- Smuldindholdet må maksimalt være 1 %.

3.4 Vandindtag

3.4.1 Vandindtag skal foregå ved indvinding af grundvand fra drænrør på dambrugsarealet.

- 3.4.2 Dambruget må ikke oppumpe mere vand end 75 l/s med de godkendte rensesanordninger.
- 3.4.3 Der skal være monteret vandur (nøjagtighed på 5 %) med log-funktion eller tilsvarende instrument til måling af vandføring i alle vandindtag til ferskvandsdambruget og alle vandafløb fra ferskvandsdambruget, således at det samlede vandindtag hhv. vandafledning kan følges kontinuert (min. måling af vandføring hvert 10. minut eller min. gemme gennemsnit af hvert 10. minut ved hyppigere måling).

3.5 Afgitring

- 3.5.1 Udløbsgitter må højst have en gitterafstand på 10 mm og være af godkendt type.
- 3.5.2 Udløbsgitteret skal være udført i solidt, ikke fleksibelt og ikke forgængeligt materiale og være fastmonteret i et bygværk og være tætsluttende langs bredder, sider og bund af vandløbet.
- 3.5.3 Enhver gittersektion skal sikres eller aflåses, således at gitteret ikke umiddelbart kan fjernes eller løftes. Dvs. at gitteret skal boltes fast eller på anden måde sikres.
- 3.5.4 Hvis afgitringen ikke længere opfylder kravene eller i øvrigt ikke er intakt eller i funktion, skal dambruget straks underrette kommunen.
- 3.5.5 Afgitringen skal placeres således, at den flugter med vandløbets bredder og placeres således, at der ikke opstår blindgyder.
- 3.5.6 Afgitringen skal være intakt og i funktion hele året.

3.6 Spildevand

- 3.6.1 Driften må ikke forhindre, at Gråhede Bæk umiddelbart nedstrøms dambruget har en økologisk tilstand i overensstemmelse med den gældende vandområdeplan eller tilsvarende.

- 3.6.2 Dambruget skal gennem den daglige drift og procedure sikre, at slamfjernelsen fra produktionskanaler, mikrosigter og slamkegler foretages så effektivt som muligt. Disse renseforanstaltninger skal være i drift hele året.
- 3.6.3 Plantelagunerne skal oprensnes således, at vanddybden er mellem 0,5 og 1,0 m med en gennemsnitsdybde på maksimalt 0,9 meter. Det skal ligeledes sikres at overfladearealet på ca. 6.000 m² bevares.
- 3.6.4 Minimum en gang om året gennemgås plantelagunerne for slamaflejringer. Dette bør ske sidst på vinteren/først på foråret, når der er færrest planter i lagunerne. Ved større slamaflejringer fjernes disse. Er der ingen planter i et område med slam, kan det graves op, men som udgangspunkt er det mest hensigtsmæssigt at suge slammet op for ikke at fjerne planterødder og frøpulje i bunden af lagunen.
- 3.6.5 Det sted, hvor det klarede overskudsvand fra slamdepotet løber i plantelagunen gennemgås for slamaflejringer mindst hver 3. måned, og større slamaflejringer fjernes.
- 3.6.6 Der må ikke udsættes fisk i plantelagunen.

3.7 Egenkontrol

- 3.7.1 Der skal inden for hver driftsperiode på 1 år (365 dage +/- 15 dage) udtages 6 prøver af det samlede vandindtag og 12 prøver af det samlede vandudtag. Prøvetagningen skal fordeles jævnt over driftsperioden svarende til 1 prøve om måneden i udløbet og 1 prøve i indløbet hver anden måned.
- 3.7.2 Vandprøver skal udtages af et akkrediteret laboratorium. Planlagt prøvetagning kan udskydes, hvis forholdene i vandindtag eller udløb er væsentligt afvigende fra normal drift fx i forbindelse med oprensning af plantelagune eller ved sygdomsbehandling.
- 3.7.3 Resultatet af analyser samt supplerende oplysninger jf. vilkår 3.7.1 skal være tilgængelige for kommunen senest fire uger efter prøveudtagningen. Data skal gøres tilgængelige efter kommunens anvisning (på godkendelsestidspunktet leveres data til Danmarks Miljøportal).

- 3.7.4 Dambruget skal overholde de kravværdier til udledning af total-kvælstof, total-fosfor, ammonium, og organisk stof (BI₅) som fremgår af Bilag 7. Til kontrol af kravoverholdelsen anvendes dambrugsbekendtgørelsen og bilagets beregningsregler.
- 3.7.5 Iltmætningen i udløbet fra dambruget skal være mindst 50%, da dambruget udleder mindre end 10% (8 l/s) af Q_{mm} (190 l/s).

3.8 Krav til prøvetagning og analyse

3.8.1 Prøvetagning og analyse skal følge nedenstående procedure:

1. Prøveudtagning

Prøverne skal udtages i ferskvandsdambrugets indløb og udløb som puljede døgnprøver, baseres på den aktuelle vandanvendelse på måletidspunktet og analyseres for indhold af:

- Organisk stof målt som modificeret BI₅ (mg/l)
- Totalfosfor (mg/l)
- Totalkvælstof (mg/l)
- Ammoniumkvælstof (mg/l)

Prøverne skal være repræsentative og udtages i fuldt opblandede vandmasser. Sugespidsen placeres i midten af vandstrømmen 1/3 af vanddybden over bund.

Alle analyser skal foretages i henhold til Bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger, (Analysekvalitetsbekendtgørelsen).

2. Supplerende oplysninger

I forbindelse med hver prøvetagningsserie skal følgende forhold oplyses:

- Vandføringen i ferskvandsdambrugets samlede indløb (l/s) og en log-fil med alle målinger siden sidste prøvetagning. Vandføringsdata skal leveres i det format, som kommunen anviser.
- Vandføringen i ferskvandsdambrugets samlede afløb (l/s) og en log-fil med alle målinger siden sidste prøvetagning. Vandføringsdata skal leveres i det format, som kommunen anviser.
- Vandtemperaturen (° C) i hvert målepunkt.
- pH i hvert målepunkt.
- Iltmætning (%) i hvert målepunkt.
- Bestand (tons) på prøvetagningsdagen og dagen før.
- Dato for prøvetagnings begyndelse og afslutning.
- Eventuelle atypiske forhold (f.eks. sygdom, sygdomsbekæmpelse eller ændringer i dambrugets rutiner i prøvetagningsdøgnet).

3.8.2 Alle supplerende oplysninger i forbindelse med prøvetagningen skal noteres i driftsjournalen (jf. vilkår 3.7.1).

3.9 BAT standardkrav

3.9.1 Dambrugets spildevandsudledning skal overholde BAT-kravene i dambrugsbekendtgørelsens Bilag 7. Når der produceres fisk under 1 kg, er BAT-kravene derfor:

Tabel 1: BAT standardkrav for dambrug der producerer fisk <1 kg og med en størrelse på mellem 55-<230 tons. Udregnet på baggrund af et foderforbrug på 179,9 tons pr. år.

Parameter	Kvælstof	Fosfor	BI ₅
BAT-krav	29 kg/tons fisk	1,6 kg/tons fisk	31 kg/tons fisk

3.9.2 Hvis BAT-kravene ikke er overholdt, skal dambruget indsende et projekt til kommunen med forureningsbegrænsende tiltag, som medfører at kravene fremadrettet kan overholdes. Kommunen fastsætter en frist for indsendelse, og projektet skal godkendes af kommunen. Umiddelbart herefter skal de forureningsbegrænsende tiltag gennemføres på dambrug

3.10 Medicin og hjælpestoffer

Generelle vilkår omkring medicin og hjælpestoffer

3.10.1 Alle fisk, uanset om de produceres på dambruget eller indkøbes, skal vaccineres mod rødmundssyge. Ved faldende immunitet skal der foretages revaccination, Når det anbefales af dyrlæge. Vaccination mod rødmundssyge kan kun fraviges under særlige omstændigheder, og dyrlægeredegørelse skal i så fald vedlægges driftsjournalen.

3.10.2 Anvendelsen af medicin- og hjælpestoffer til behandling af fisk skal begrænses mest muligt ved anvendelse af renere teknologi - såsom vaccination, recirkulering, substitution til mere miljøvenlige stoffer og driftsoptimeringer med henblik på sygdomsminimering.

3.10.3 Driften på dambruget skal løbende optimeres med henblik på sygdomsminimering. Herunder skal det sikres:

- At iltniveauet i alle produktionsenheder er stabilt og højt.
- At fiskene håndteres så skånsomt som muligt.
- At foderspild undgås.
- At foderstyringen optimeres.
- At der løbende sker en optimering af slamfjernelse i produktionsenheder.
- At der indføres procedurer til overvågning af indløbsvandets kvalitet.

- At der indføres og sikres faste procedurer for overvågning af fiskenes sundhedstilstand og hurtig handling ved begyndende tegn på sygdoms-udbrud.
- At der anvendes desinfektionsmidler til støvler/materiel, som kan bidrage til at undgå smittespredning.

- 3.10.4 Ved det årlige tilsyn skal dambrugets ansvarlige redegøre for den løbende drifts-optimering af dambruget.
- 3.10.5 De anvendte stoffer skal løbende søges udskiftet til mere miljøvenlige stoffer.
- 3.10.6 De specifikke vilkår for brug og udledning af medicin skal overholdes, selvom det kan betyde, at hele den syge bestand ikke kan behandles. Beslutning om, hvad der skal ske med den ubehandlede bestand, afklares med dambrugets dyrlæge / veterinærmyndigheden.
- 3.10.7 Der må kun anvendes medicin, som er ordineret af dyrlæge til Bisgård Dambrug med CHR nr. 103520.
- 3.10.8 Desinfektionsvæske, som indeholder miljøskadelige stoffer skal bortskaffes som farligt affald, og må ikke give anledning til udledning til overfladevand, grundvand eller jorden.
- 3.10.9 Proceduren for anvendelse af medicin- og hjælpestof skal være tilgængelig på dambruget og kendt af dambrugets ansatte.

Specifikke vilkår vedr. brug og udledning af medicin

- 3.10.10 Indholdet af medicin (opgjort som aktivt stof) i det udledte spildevand må ikke overstige nedenstående værdier.

Tabel 2: Maks. udledning af medicinstitofferne florfenicol, oxolinsyre, sulfadiazin og trimethoprim (angivet som aktivt stof).

Stof	Maks. udledning (g/døgn)
Florfenicol	565
Oxolinsyre	295
Sulfadiazin	230
Trimethoprim	-

Udledningerne anses for overholdt, når der behandles efter nedenstående skemaer, hvor dambruget højst kan medicinere i en behandlingsperiode på 10 dage. Trimethoprim indgår i blandingsproduktet Neopridimet (tidligere Tribissen), hvor sulfadiazin er den begrænsende faktor for anvendelsen. Der kan således ikke behandles flere fisk med Neopridimet end angivet under sulfadiazin.

Tabel 3: Mængde fisk (kg) der kan behandles pr. dag med florfenicol, oxolinsyre, sulfadiazin

Florfenicol	Mængde fisk der kan behandles pr dag, kg				
	Dosis pr dag aktivt stof, mg/kg				
Behandlingsdage	10	12,5	15	17,5	20
7	56.514	45.211	37.676	32.294	28.257
8	56.514	45.211	37.676	32.294	28.257
9	56.514	45.211	37.676	32.294	28.257
10	56.514	45.211	37.676	32.294	28.257

Oxolinsyre	Mængde fisk der kan behandles pr dag, kg				
	Dosis pr dag aktivt stof, mg/kg				
Behandlingsdage	9	10	11	12	12,5
5	32.832	29.549	26.863	24.624	23.639
6	32.832	29.549	26.863	24.624	23.639
7	32.832	29.549	26.863	24.624	23.639
8	32.832	29.549	26.863	24.624	23.639
9	32.832	29.549	26.863	24.624	23.639
10	32.832	29.549	26.863	24.624	23.639

Sulfadiazin	Mængde fisk der kan behandles pr dag, kg				
	Dosis pr dag aktivt stof, mg/kg				
Behandlingsdage	20	21,25	22,5	23,75	25
5	11.491	10.815	10.214	9.677	9.193
6	11.491	10.815	10.214	9.677	9.193
7	11.491	10.815	10.214	9.677	9.193
8	11.491	10.815	10.214	9.677	9.193
9	11.491	10.815	10.214	9.677	9.193
10	11.491	10.815	10.214	9.677	9.193

De anvendte behandlinger med medicin skal dokumenteres ved hjælp af besøgsrapporter eller lignende fra dyrlæge og indgå i driftsjournalen.

- 3.10.11 Kun hvor det ikke er muligt at få det ordinerede medicin som medicinfoder, må medicinen iblandes foderet i blandemaskine. Dyrlægens anvisninger skal dog altid følges. Der henvises til gældende veterinærlovgivning.

- 3.10.12 Hvis dambruget i en akut situation får behov for at anvende og udlede andre veterinært godkendte stoffer til behandling af fisk end de tilladte stoffer på dambruget, skal kommunen orienteres om anvendelse og behandlingsmetode snarest og senest 1 uge efter påbegyndt behandling. Gentagen behandling med et ikke miljøgodkendt stof skal forudgående godkendes af kommunen.

Specifikke vilkår vedr. brug og udledning af hjælpestoffer

- 3.10.13 Indholdet af hjælpestoffer i det udledte produktionsvand, angivet som aktivt stof, må ikke overstige nedenstående mængder/koncentrationer.

Tabel 4: Middel- og maks. koncentration af hjælpestof i udløbsvandet ved 75 l/s. Middelkoncentrationen udregnes som års gennemsnit.

Stof	Middel koncentration (µg/l)	Maksimal koncentration (µg/l)
Formaldehyd	23	117
Kobber	2,5	5,1
Brintoverilte	25	253
Pereddikesyre	Intet miljøkvalitetskrav	Intet miljøkvalitetskrav

- 3.10.14 Udlederkravene for hjælpestoffer anses for overholdt, Når behandlingsprocedurerne i Bilag 6 overholdes. Ved behov for ændringer i behandlingsprocedurerne skal dambruget forinden fremsende dokumentation til kommunen, som skal godkende ændringerne. Hver behandling dokumenteres i driftsjournalen.
- 3.10.15 På anmodning fra kommunen, skal dambrugets ejer underrette om forestående behandlinger med medicin og hjælpestoffer således, at kommunen har mulighed for at kontrollere, om behandlingsprocedurerne og udlederkravene overholdes.

3.11 Slam

- 3.11.1 Anlæg til slamopbevaring skal i sider og bund være udført i impermeabelt materiale således, at der ikke sker udsivning af slam/vand til vandløb eller nedsivning til jord eller grundvand.

- 3.11.2 Området til slamopbevaring skal indrettes, således at der ved uheld ikke kan ske afløb af slam/slamholdigt vand, som kan forurene Gråhede Bæk. Når der anvendes gyllebeholder til opbevaring af dambrugsslam, må der således ikke fastmonteres pumper på gyllebeholderen.
- 3.11.3 Hvis der anvendes gyllebeholder til opbevaring af dambrugsslam skal der hvert 5. år gennemføres en beholderkontrol. Denne beholderkontrol skal gennemføres af en person eller et firma, som har autorisation til at gennemføre beholderkontrol ved gyllebeholdere. Der fremsendes dokumentation for udført beholderkontrol til kommunen.
- 3.11.4 Slam og slamvand, der stammer fra oprensning af tanke til produktion, slamkegler og mikrosigter, skal deponeres i dambrugets slamdepot eller fjernes straks og håndteres på en sådan måde, at der ikke sker udsivning til vandløb eller nedsivning til jord eller grundvand.
- 3.11.5 Dambruget skal have en opbevaringskapacitet til slam i depot på mindst 9 måneder.
- 3.11.6 Overskudsvand fra slamdepot skal ledes tilbage til dambruget ovenfor dambrugets renseforanstaltninger (fx første del af plantelagunen).
- 3.11.7 Tidspunkt for tømning af slamdepot, skønnet slammængde transportør og modtager skal indføres i driftsjournalen.
- 3.11.8 Slamdepotet skal tømmes mindst en gang årligt, og slam herfra må udbringes på landbrugsjord, hvis det overholder kravene i Bekendtgørelse nr. 1001 af 27. juni 2018 om anvendelse af affald til jordbrugsformål (Slambekendtgørelsen med senere ændringer).
- 3.11.9 Mindst en måned før eventuel udbringning af slam til jordbrugsformål skal der udtages en repræsentativ prøve af slammet, og analyseresultaterne samt supplerende oplysninger skal være tilgængelige for kommunen senest 4 uger efter prøvetagning. Data skal gøres tilgængelige efter kommunens anvisning (Data afleveres til Danmark Miljøportal på godkendelsestidspunktet. Prøven analyseres for:
- Tørstof (TS), % af vådvægt
  - Massefylde, kg/l slam
  - Kvælstof, g/kg TS
  - Fosfor, g/kg TS
  - Cadmium, mg/kg TS og mg/kg totalfosfor

- Nikkel, mg/kg TS og mg/kg totalfosfor

3.11.10 Såfremt slammet ikke opfylder grænseværdierne i slambekendtgørelsen for anvendelse til jordbrugsformål, må det ikke udbringes, men skal afleveres til godkendt deponi, medmindre der foreligger dispensation fra Miljøstyrelsen.

3.11.10 Enhver afhændelse af slam skal indføres i driftsjournalen.

3.11.11 Dambruget skal kunne dokumentere den videre håndtering af slam gennem konkrete aftaler om forbrænding, udbringning eller lignende. Disse aftaler skal opbevares i mindst 5 år og kunne fremvises til kommunen.

3.12 Støj, Lys, Lugt og affald

Støj

3.12.1 Virksomhedens samlede støjbidrag – målt eller beregnet som det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) – må ikke overstige følgende grænseværdier ved omkringliggende boliger:

		Inddeling I	Inddeling II	Midlingstid
Mandag-fredag	07.00-18.00	45	55	*
Lørdag	07.00-14.00			
Mandag-fredag	18.00-22.00	40	45	**
Lørdag	14.00-22.00			
Søndag- og helligdag	07.00-22.00			
Alle dage	22.00-07.00	35	40	***

Inddeling I: Boligområder (f.eks. "Søparken")

Inddeling II: Enkeltstående boliger i det åbne land

*Grænseværdien skal overholdes indenfor det mest støjbelastende tidsrum på 8 timer. For lørdag er midlingstiden 7 timer.

**Grænseværdien skal overholdes indenfor den mest støjbelastede time. For lørdage eftermiddage (kl. 14.00 – 18.00) er midlingstiden 4 timer.

*** Grænseværdien skal overholdes indenfor den mest støjbelastede halve time.

Støjens maksimalværdier i natperioden kl. 22.00 – 07.00 må ikke overstige de angivne værdier med mere end 15 dB(A).

- 3.12.2 Efter anmodning fra kommunen skal virksomheden foretage støj-målinger og beregninger til dokumentation for, at støjgrænserne er overholdt. Måle- og beregningspunkter fastsættes efter nærmere aftale med kommunen.
- 3.12.3 Kontrolmålinger og beregninger for støj skal foretages og afrapporteres efter retningslinjer i Bilag 5.
- 3.12.4 Hvis de fastsatte støjgrænser overskrides, skal der sammen med rapport om målinger/ beregninger fremsendes forslag til støjreduktion med tidsplan for gennemførelse.
- 3.12.5 Kommunen kan forlange støjmålinger og beregninger gentaget, dog højst én gang årligt, medmindre den seneste kontrol viser, at vilkårene ikke er overholdte.
- 3.12.6 Ved målinger/beregninger for støj, udarbejdelse af afrapportering og gennemførelse af eventuelle tiltag for støjreduktion, skal udgifterne hertil alene afholdes af virksomheden.

Lugt

- 3.12.7 Dambrugets drift skal tilrettelægges på en sådan måde, at lugtemissioner begrænses mest muligt. Driften må ikke medføre lugtemissioner uden for dambrugets område på lokaliteter, som kommunen skønner væsentlige.
- 3.12.8 Såfremt der mod forventning skulle opstå væsentlige lugtgener for omgivelserne, kan kommunen anmode dambrugets ejer om nærmere oplysninger (jf. miljøbeskyttelseslovens § 72) og meddele påbud til imødegåelse heraf (jf. bl.a. miljøbeskyttelseslovens § 69).
- 3.12.9 Ved evt. målinger for lugt skal udgifter herfor afholdes af virksomheden.

Lysgener

- 3.12.10 Eventuelle installationer af lysprojektører skal indrettes således, at de ikke giver væsentlige lysgener for beboere på naboejendomme.

Affald og kemikalier

- 3.12.11 Oplagring af affald fra produktionen såsom foder-, hjælpestoffer- og medicinemballage, olie- og kemikalieaffald må ikke give anledning til forurening. Oplagring af affald, der kan medføre forurening, skal ske i tætte emballager og på fast bund.
- 3.12.12 Kemikalier (herunder medicin og hjælpestoffer) skal opbevares i egnede tætte beholdere. Beholderne skal opbevares i et aflåst rum uden afløb. Evt. rester af medicin skal umiddelbart efter endt behandling bortskaffes som farligt affald.
- 3.12.13 Døde fisk skal opsamles dagligt og opbevares i en tæt, lukket beholder, indtil bortskaffelse efter de til enhver tid gældende veterinære bestemmelser.
- 3.12.14 Dambrugets affaldsbortskaffelse skal ske i overensstemmelse med Ringkøbing-Skjern Kommunes anvisninger.

3.13 Ophør

- 3.13.1 Ved endeligt ophør af virksomhedens drift skal den ansvarlige for virksomheden træffe de nødvendige foranstaltninger for at undgå forureningsfare og for at bringe stedet i en miljømæssigt tilfredsstillende stand.

Forslag til foranstaltninger skal tilsendes og godkendes af kommunen, før driften indstilles. Kommunen afgør, hvornår stedet er i en miljømæssigt tilfredsstillende tilstand.

- 3.13.2 Miljøgodkendelsen bortfalder automatisk, hvis driften har været helt indstillet i 3 år, jf. miljøbeskyttelseslovens § 78a.

4 Ikke teknisk resumé

Ringkøbing-Skjern Kommune reviderer Bisgård Dambrugs miljøgodkendelse fra 2008 med senere tillæg i 2011.

Dambruget forbliver på foderkontrol. I forbindelse med revisionen stilles vilkår om:

- Måling af vandflowet på dambruget
- Etablering af slamdepot med sider og bund udført i et materiale, så der ikke kan ske udsivning af slam/vand til grundvand eller overfladevand
- Etablering af foranstaltninger, der ilter vandet inden udledning til Gråhede Bæk

Godkendelsen omfatter desuden opdaterede vilkår og procedurer for anvendelse af medicin- og hjælpestoffer, således at miljøkvalitetskravene i recipienten kan overholdes.

Der sker ikke væsentlige udbygninger eller ændringer af anlægget i forbindelse med revisionen.

5 Miljøteknisk vurdering

5.1 Lokalisering

Bisgård Dambrug er beliggende ved Gråhede Bæk i landzone på Bisgårdsvej 10, 6880 Tarm umiddelbart sydsydøst for byen. Dambruget ligger uden for lokalplanlagte områder, men nabomatriklerne nord for anlægget er planlagt til boligudstyknings (lokalplan nr. 12 og lokalplan nr. 238 for et område til boligformål ved Ågade i Tarm, "Søparken").

5.2 Indretning og drift

Produktion og foderforbrug

Produktionen omfatter opdræt af ørred til konsum. Dambruget modtager sættefisk produceret på andre dambrug bl.a. Ejsdal Dambrug.

Indberettet foderforbrug

Det årlige foderforbrug, produktion og foderkvotient på dambruget er opgjort i tabellen nedenfor. Foderkvotienter mindre end 1 er typisk for produktion af mindre fisk.

Tabel 5: Foderforbrug, produktion og foderkvotient på Bisgård Dambrug i 2013-2017. Oplysningerne kommer fra dambrugets årlige indberetninger.

År	Foderforbrug (tons)	Produktion (tons)	Foderkvotient
2017	177,4	211	0,84
2016	130,8	154	0,85
2015	0	0	0
2014	69,7	78	0,89

Vandindvinding og afgitring

Dambrugets maksimale vandindtag er fortsat 75 l/s fra dræn på dambrugsarealet.

Dambrugets udløb skal være afgitret med min. 10 mm.

Lugt, støj mv.

Det er ikke kommunens vurdering, at den fortsatte produktion vil give anledning til forøgede lugt eller støjgener. Slammet opsamles af dambrugets renseforanstaltninger og opbevares i afgrænset slamdepot.

Dambrugsbekendtgørelsens krav til indretning

Dambrugsbekendtgørelsen (BEK nr. 1567 af 7/12-2016) stiller følgende krav til dambrug med regulering på baggrund af foderforbrug.

Tabel 6: Skema over dambrugsbekendtgørelsens krav til dambrugets indretning.

Indretning/drift	Krav i bekendtgørelsen	Ansøgt	Vil krav kunne overholdes?
Foderforbrug	-	179,9 tons	Ja
Vandforbrug	2,5 l/s pr. 10 tons foder	75 l/s	Ja
Vandflowmåler	Ja, i alle ind og udløb- Kontinuert og målenøjagtighed +/- 5 %	Ja	Ja
Opholdstid bundfældningsbassin	2,5 cm/s	Har slamkegler, mikrosigter og plantelagune	
Oprensning bundfældningsbassin	Ja	1 gang pr. år eller ved behov	Ja
Slamdepot	Ja	Ja	Ja
Opbevaringskapacitet i slamdepot-	Fastsættes af kommunen	9 måneder – Slam fjernes efter behov	Ja

Indretning slamdepot	Ingen ud/nedsivning	Ja	Ja
Egenkontrol	Fastsættes af kommunen	Se vilkår	Ja
Afgitring	4 mm i vandløb med forekomster af hav- og flodlampretter – eller 6mm 10 mm i udløb	Indvinder via dræn	Ja

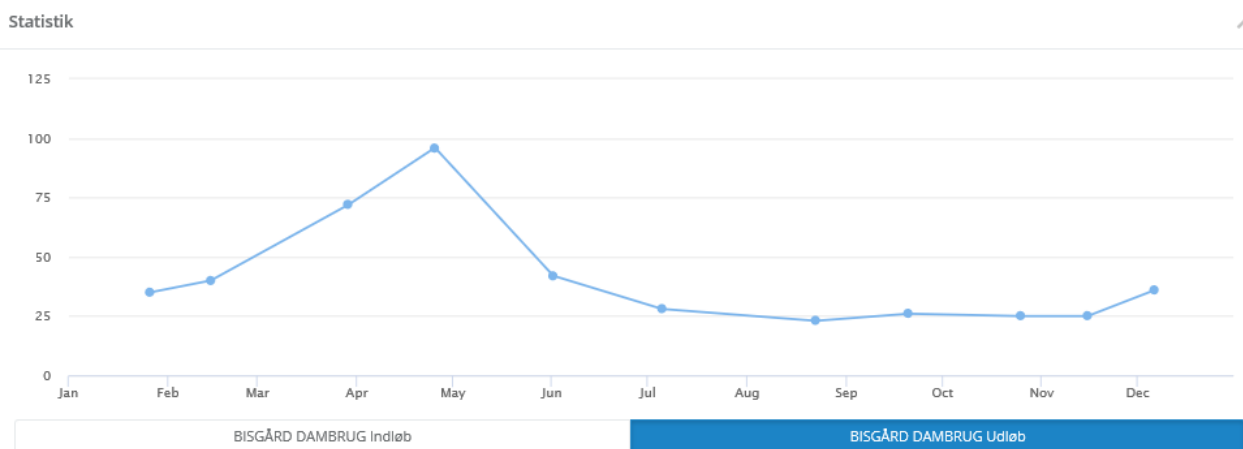
5.3 Udledninger

Iltforhold

Der er i godkendelsen stillet vilkår om en iltmætning på 50 % i udløbsvandet fra dambruget.

Nuværende udledninger

Iltmætning

Figur 1: Iltmætning i udløbet fra Bisgård Dambrug. Kravværdien på 50% er overholdt i april og maj. Egenkontrolprøverne for resten af månederne ligger under.

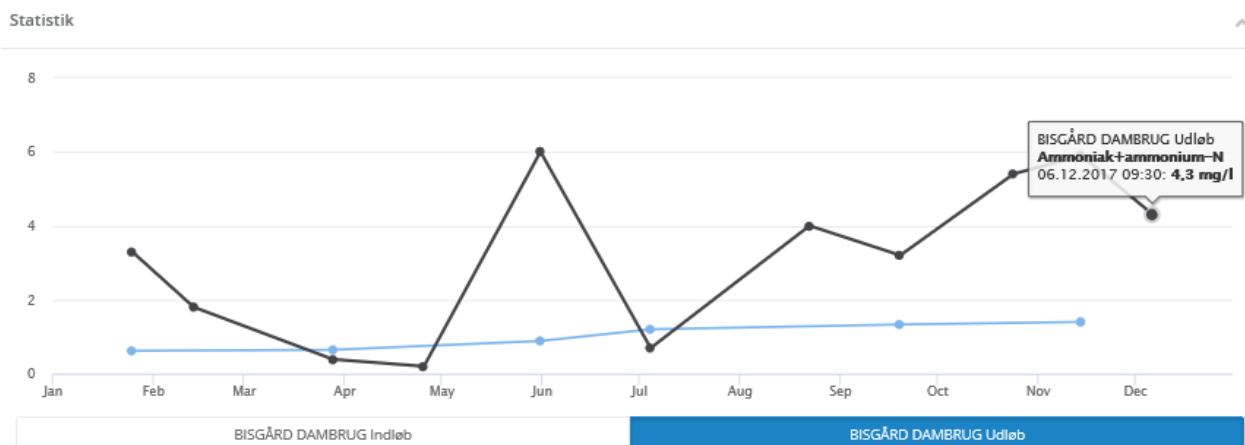
Dambrugsbekendtgørelsen fastsætter krav til iltmætningen af udløbsvandet på 70 %. Såfremt dambruget udleder mindre end 10% af Q_{mm} er kravet dog kun 50%. I Bisgård Dambrugs miljøgodkendelse fra 2008 var vilkåret for iltmætningsprocenten i udløbsvandet angivet til 70 %. På daværende tidspunkt havde dambruget en vandindvindingstilladelse på 178 l/s. Den indberettede vandføring i udløbet har dog været 8 l/s gennem de seneste år, hvilket er under 10% af Q_{mm} i Gråhede Bæk (190 l/s). Det fremtidige krav til iltmætningen er derfor 50 %.

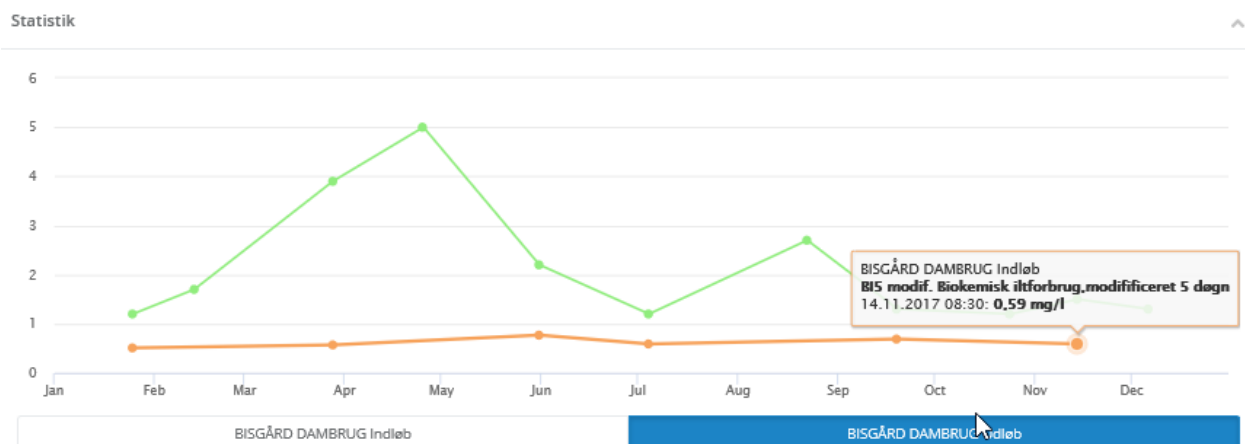
Udledning af næringsstoffer og BI₅

Koncentrationen af næringsstoffer og organisk stof i ind og udløb ses af nedenstående 4-delte figur 2.

Ammonium: blå=indløb, sort=udløb

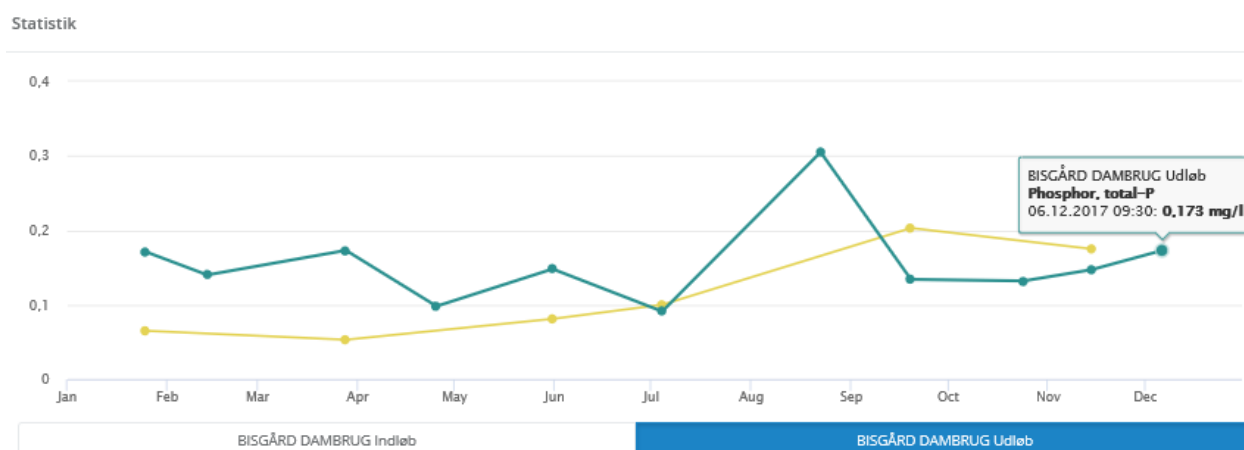
BI₅: Grøn=udløb, orange = indløb

N-total: Lilla=udløb, rød=indløb

P-total: Grøn=udløb, gul=indløb

Figur 2. Koncentration af næringsstoffer og BI5 (mg/l) i hhv. ind og udløb på prøvetagningsdagene i 2017.

Med et vandforbrug på 40 l/s og en vandafledning på 8 l/s (indberettet) er nettoudledningen:

Tabel 7: Daglig gennemsnitlig udledning af næringsstoffer og BI₅ fra Bisgård Dambrug i 2017.

Stofparameter	kg/d
N-Total	-9,65
P-Total	-0,32
BI ₅	-0,64
Ammonium-N	-1,39

Af Tabel 7 fremgår det, at udledningen er negativ. Det skyldes formentlig forskellen i mængden af vand, som dambruget tager ind og udleder. En del af vandet forsvinder på dambrugsarealet, grundet genindvinding via dambrugets

dræn (Se Figur 3).

Figur 3: indvindingstragten fra Bisgård Dambrugs vandindvinding via dræn. Billedet er fra vandindvindingstilladelsen fra 2008, og beregningerne af grundvandssænkningen er udført af firmaet Vand-Schmidt A/S.

Koncentrationen af næringsstoffer og BI_5 er dog højere i udløbsvandet end i indløbsvandet i de fleste egenkontrolprøver (Figur 2).

Fremtidige udledninger

De fremtidige maksimalt tilladte udledninger fra Bisgård Dambrug fremgår af Tabel 8. Værdierne er beregnet ud fra, at dambruget udnytter den fyldte vandindvindingstilladelse på 75 l/s.

Tabel 8: Næringsstoffer i vandet fra dambrugets samlede indløb og samlede udløb må maks. forøges med følgende værdier.

Stofparameter	mg/l
Total N	1,52
Total P	0,13
BI ₅	2,53
Ammonium-N	1,01

Dette svarer til en maks. daglig og årlig udledning på:

Tabel 9: Maks. daglige og årlige udledninger ved et vandforbrug på 75 l/s.

Stofparameter	Kg/døgn	Kg/år
Total N	9,8	3.595
Total P	0,8	300
BI ₅	16,4	5.992
Ammonium-N	6,5	2.397

Dambrugets udledningsforhold er beskrevet yderligere i habitatvurderingen i [Bilag 10](#), som indgår som en central del af denne godkendelse og den tilhørende VVM-screening.

Udlederkrav

- Der anvendes tilstandskontrol for stoffer med primær effekt i nærrecipienten Gråhede Bæk (BI₅ og ammonium).
- Der anvendes transportkontrol for stoffer med primær effekt i fjernrecipienten Ringkøbing Fjord (total-N og total-P).

Dokumentation af fremtidige udledninger

Dambruget skal hvert år udtage min. 12 prøver af udløbsvandet og 6 prøver af indløbsvandet til dokumentation af overholdelse af udlederkrav og BAT-krav. Prøverne skal fordeles jævnt over året. Kommunen vil fortsat udtage faunaprøver årligt for at følge udviklingen i Gråhede Bæk nedstrøms dambruget.

Konklusion på dambrugets udledninger

Det er kommunens vurdering, at en fremtidig udledning på Bisgård Dambrug ikke i sig selv eller i forbindelse med andre planer eller projekter vil påvirke Gråhede Bæk, Skjern Å, Ringkøbing Fjord, § 3-beskyttede naturtyper, eller beskyttede bilag IV-arter væsentligt eller hindre områdernes målsætningsopfyldelse.

5.4 Medicin- og hjælpestoffer

Generelt

Miljøkvalitetskrav er fastsat i bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand - BEK nr. 1625 af 19. december 2017.

Udledning af medicin og hjælpestoffer skal med baggrund i bekendtgørelsen begrænses mest muligt ved hjælp af den bedste tilgængelige teknik - BAT. Dertil kommer, at det for enhver udledning også skal sikres, at kvalitetskrav for det pågældende vandområde overholdes, og at der ikke opstår akut giftighed i recipienten. Endvidere er udledning af stofferne omfattet af et generelt forbud (miljøbeskyttelseslovens § 27), medmindre der er givet tilladelse i medfør af lovens § 28.

Risikovurdering for Skjern Å-systemet og Ringkøbing Fjord

Ringkøbing-Skjern Kommune har fået udarbejdet en samlet risikovurdering for udledningen af medicin- og hjælpestoffer for Skjern Å-systemet og Ringkøbing Fjord.

Miljøgodkendelsens vilkår for anvendelse og udledning af medicin- og hjælpestoffer tager udgangspunkt i risikovurderingen for at sikre, at miljøkvalitetskravene kan overholdes i de berørte vandområder. I risikovurderingen tildeles hvert dambrug en andel af Q_{mm} til fortynding af medicin- og hjælpestoffer, som sidenhen anvendes til beregning og udarbejdelse af vilkår med procedurer for anvendelse af stofferne på dambrugene. Der tages samtidig stilling til, om der skal sættes skærpede vilkår i forhold til udledning til marine vandområder med skærpede miljøkvalitetskrav for visse stoffer.

For Bisgård Dambrug kan der i henhold til risikovurderingen anvendes 100 procent af medianminimumsvandføringen (Q_{mm}) til fortynding af medicin og hjælpestoffer. Q_{mm} nedstrøms dambruget er 190 l/s (Ringkøbing Amt 2005).

Miljøkvalitetskrav

Beregningerne for anvendelse af medicin- og hjælpestoffer sikrer, at miljøkvalitetskravene i ferskvand og saltvand ikke overskrides. Dambruget udleder til Ringkøbing Fjord, som er en marin recipient i forhold til vurdering af miljøkvalitetskrav. Ifølge Miljøstyrelsen skal recipienter med saltholdigheder over 0,5 promille vurderes som marine (Miljøstyrelsen 2008).

Årligt forbrug af medicin- og hjælpestoffer

Årlige indberetninger af relevante medicin- og hjælpestoffer til kommunen fremgår af nedenstående tabel 10.

Tabel 10: Indberettede årligt forbrug af medicin og hjælpestoffer (aktivt stof) på Bisgård Dambrug. Medicindata (aktivt stof) stammer fra et udtræk fra lægemiddeldatabasen Vetstat.

Stof	2013	2014	2015	2016	2017
Kobbersulfat (kg)	-	-	-	-	1,02
Formaldehyd (fra Formalin)	-	-	-	322,6	403,3
Brintoverilte (l)	24,5	-	-	-	-
Oxolinsyre (Branzil Vet, kg)	-	-	-	-	-
Sulfadiazin (i Neopridimet) (kg)	-	2,67	-	3,5	26,75
Florfenicol (kg)	-	-	-	-	-

Brug af hjælpestoffer

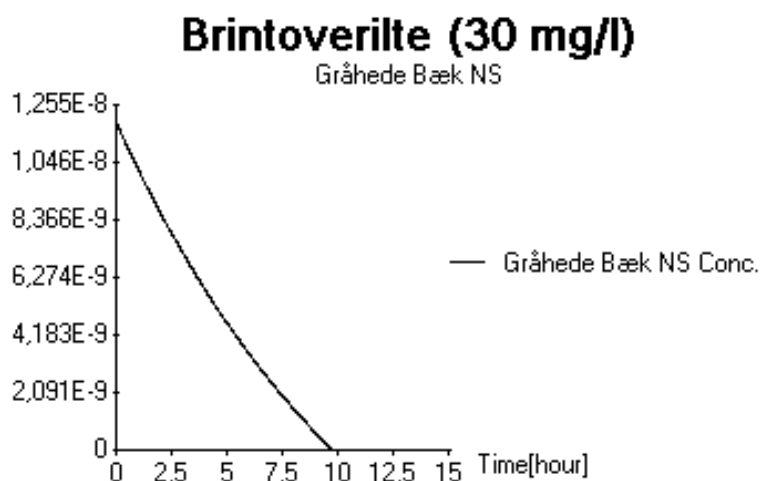
Nedenfor er der redegjort for brugen af de ansøgte hjælpestoffer ved udledning til recipienten. Beregningerne er foretaget på baggrund af kommunens risikovurdering for samtidig udledning af medicin- og hjælpestoffer (Fjorback 2010). Der er anvendt informationer om størrelse af produktionsenheder, laguner mv. og det interne flow på anlægget.

Brintoverilte og pereddikesyre

Der er givet tilladelse til brug af brintoverilte- og pereddikesyreprodukter som vanddesinfektionsmiddel, der anvendes ved parasit- og svampeangreb samt gælleinfektion. Brintoverilte og pereddikesyre omsættes relativt hurtigt til uskadelige stoffer. Brug af brintoverilte giver mulighed for substitution af de mere miljøfarlige produkter som formalin, blåsten (kobbersulfat) og kloramin-T. Behandling med brintoverilte er dermed i god overensstemmelse med BAT.

I praksis bør koncentrationen af brintoverilte være over 5 mg/l i mindst 3-4 timer for optimal effekt. Brintoverilte omsættes hurtigt og omsætningsraten afhænger af vandtemperatur, brintoverilteprodukt, vandflow, fiskestørrelse, konstruktion af opdrætsenheder, graden af recirkulering og især mængden af organisk stof. Grundet brintoveriltes relativt hurtige omsætning kan koncentrationen opretholdes ved gentagne tilsætninger af brintoverilte under samme vandbehandling eller ved at dosere til en højere start (Dansk Akvakultur 2012).

Brintoverilte tilsættes anlægget i form af en vandig opløsning på typisk omkring 30 eller 35 procent. Alternativt anvendes Peraqua+ eller Divosan, som er pereddikesyrepræparater, der reagerer med vand og spaltes til brintoverilte og eddikesyre i forholdet 1:1. Der er fastsat miljøkvalitetskrav for udledning af brintoverilte men ikke eddikesyre. Figur 4 viser koncentrationen ($\mu\text{g/l}$) af brintoverilte nedstrøms i Gråhede Bæk en behandlingssituation.

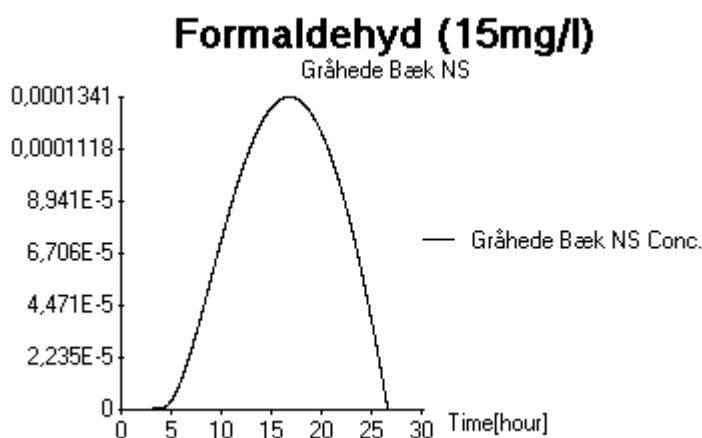
Figur 4: Estimeret udledning af brintoverilte i en behandlingssituationen

I behandlingssituationen, der fremgår af Figur 3, er der doseret til en koncentration på 30 mg brintoverilte pr. l i det samlede volumen på 1630 m³ (begge kanaler). Det svarer til en samlet mængde 30% opløsning på 163 l eller 140 l 35% opløsning.

Det er kommunens vurdering, at brugen af brintoverilte- og pereddikesyreprodukter med lethed kan overholde miljøkvalitetskravene, når proceduren følges.

Formaldehyd

Nedenstående figur viser koncentrationen af formaldehyd (µg/l) NS i Gråhede Bæk i en behandlingssituation, hvor der doseres til begge kanaler og opretholdes et vandflow gennem anlægget.

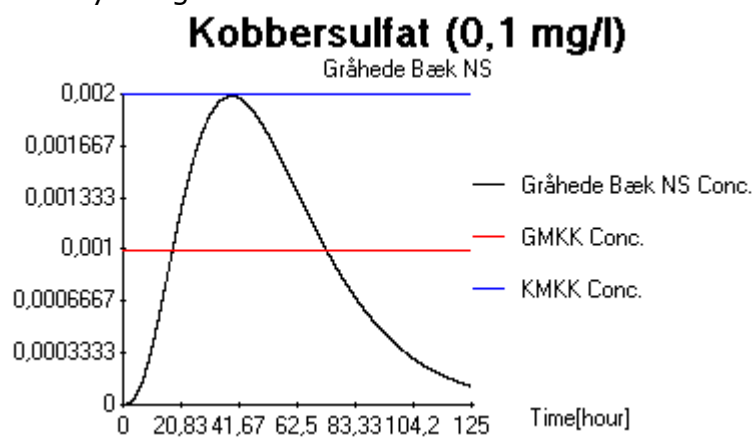

Figur 5: Estimeret udledning af formaldehyd i en behandlingssituationen.

I behandlingssituationen, der fremgår af Figur 5, er der doseret til en koncentration på 15 mg formaldehyd pr. l i det samlede volumen på 1.630 m³ (begge kanaler). Hermed kan der anvendes 12,5 kg rent formaldehyd (aktivt stof) pr. produktionskanal. **Det svarer til en samlet mængde 30% formalin opløsning på 100 l eller 66 l 35% opløsning.**

Kobbersulfat (Blåsten)

Kobbersulfat anvendes primært til desinfektion, bakteriel gælleinfektion og bekæmpelse af encellede parasitter. Stoffet opløses i vand, til kobber (CU²⁺) og sulfat (SO₄⁻), hvor kobber er det aktive element. Da kobber ikke omsættes som brintoverilte eller formaldehyd, skal overholdelse af miljøkvalitetskravene sikres udelukkende ved fortynding i det anvendte vandvolumen.

Figur 6: En behandlingssituation med Kobbersulfat. Der behandles til en koncentration på 0,1 mg/l i én produktionskanal.

Der kan anvendes 81,5 g blåsten i én sektion. Behandlingen af den anden produktionskanal kan tidligst gentages 6 dage senere.

Behandling med medicin

I beregning af, hvor store mængder fisk, der kan behandles er der anvendt en genfindelsesprocent på 61 procent for florfenicol, mens der på resterende stoffer er anvendt 100 procent.

De oplyste doser af medicin i beregningerne tager udgangspunkt i værdier, som normalt anvendes ved dyrlægernes ordinerer af medicin til dambrugsfisk (Sortkjær *et al.* 2000). Det er efter kommunens vurdering det bedste grundlag på nuværende tidspunkt, og så længe veterinærmyndighederne ikke fremkommer med anbefalinger i hver enkelt sag. Dambrugets behov for medicinering tager således udgangspunkt i dyrlægernes ordinerede doser, og behovet afgøres af dyrlægen. Vilklårene for medicin angiver en maksimal besætningsstørrelse, der kan behandles ad gangen.

Har dambruget på et givet tidspunkt behov for medicinering af en større bestand end forudsat i vilklårene, må dambruget nødvendigvis foretage destruktion eller lignende af den del af produktionen, som ikke kan behandles forsvarligt efter dyrlægens anvisninger.

Konklusion på dambrugets anvendelse af medicin og hjælpestoffer

Kommunen vurderer, at procedurerne for forebyggelse og behandling af fiskesygdomme på dambruget lever op til BAT (bedste tilgængelige teknik), renere teknologi, og bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand - BEK nr. 1625 af 19. december 2017.

5.5 Biologisk vandløbsbedømmelse og recipientforhold

Målsætning, tilstand og indsatser i Gråhede Bæk

Bisgård Dambrug udleder til Gråhede Bæk som nedstrøms bliver til Tarm Bybæk efter sammenløbet med Strømmelsbøl Bæk. Tarm Bybæk løber sammen med Tarm Møllebæk inden udløbet til Skjern Å. Tarm Bybæk, Gråhede Bæk og Strømmelsbøl Bæk er målsat til "God - økologisk tilstand" i Vandområdeplan 2015-2021.

Tilstanden vurderes ud fra forekomsten af vandløbsinsekter (DVFI), fiskedensitet (DFFV), vandplanter (DVPI) og den kemiske tilstand i vandløbet. Overvågningen af tilstanden af overfladevand - vandløb, søer og kystvande - udføres i det nationale overvågningsprogram NOVANA.

Den nuværende tilstand i Gråhede Bæk er udelukkende vurderet på baggrund af DVFI, DFFV og DVPI. Ud fra samtlige parametre har vandløbet på strækningen forbi dambruget en "ringe økologisk tilstand".

Vurdering på baggrund af de enkelte parametre:

- DVFI - god økologisk tilstand
- DFFV - ringe økologisk tilstand
- DVPI - god økologisk tilstand

Der er ikke udpeget indsatsområder for at nå målopfyldelse på strækningen forbi dambruget. Den manglende målopfyldelse vurderes dog ikke at skyldes dambrugets fortsatte drift.

Kommunens vandløbsbedømmelse:

De årlige vandløbsbedømmelser som foretages af kommunen umiddelbart op- og nedstrøms dambruget ses af Tabel 11. De sidste 4 prøvetagningsår har givet en DVFI på 7 både op- og nedstrøms dambruget.

År	Gråhede Bæk opstrøms	Gråhede Bæk nedstrøms
----	-------------------------	--------------------------

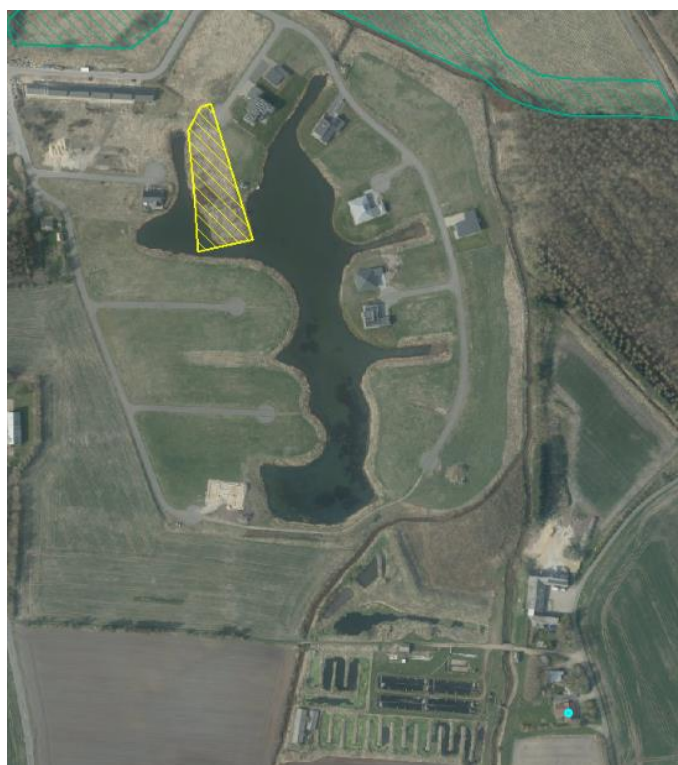
2017	7	7
2015	7	7
2014	7	7
2013	7	7
2012	5	7

Vandløbsfaunaen omkring dambruget er præget af en stor artsdiversitet med forekomst af en lang række rentvandsarter som fx Perlodes, Isoperla og majfluen *Ephemera danica*. I 2012 er der nedstrøms dambruget fundet grøn kølleguldsmed, som er en bilag IV-art.

Tabel 11: Biologiske vandløbsbedømmelser efter Dansk Vandløbsfauna Indeks (DVFI) i perioden 2012-2017 (dog ikke i 2016)

5.6 § beskyttede naturområder

Gråhede Bæk er beskyttet i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3. Nærmeste § 3-beskyttede område ligger ca. 300 m nord for slamdepotet i tilknytning til boligområdet (Figur 6).

Figur 7: Kort over §3-beskyttet natur i nærheden af Bisgård Dambrug. Gule arealer indikerer mose, og grønne arealer eng.

5.7 Påvirkning af Natura 2000-områder og bilag IV-arter – væsentlighedsvurdering efter habitatdirektivet

Kommunen har lavet en væsentlighedsvurdering efter habitatdirektivet i forbindelse med miljøgodkendelsen. Vurderingen fremgår af [Bilag 10](#). Det fremgår af vurderingen, at revisionen af dambrugets miljøgodkendelse og de fremtidige vilkår for drift og indretning af dambruget ikke i sig selv eller i forbindelse med andre planer eller projekter vil påvirke bilag IV-arter eller udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne i Skjern Å og Ringkøbing Fjord. Det vurderes samtidig, at der ikke er behov for udarbejdelse af en nærmere konsekvensvurdering af projektet.

5.8 Forureningsbegrænsning

Dambruget vil kunne opfylde de krav til indretning og forureningsbegrænsning, som bidrager til, at der kan opnås en god økologisk tilstand både opstrøms og nedstrøms dambruget i Gråhede Bæk. Samtidig sikrer projektet, at de nedstrøms beliggende vandområder i Skjern Å og Ringkøbing Fjord ikke påvirkes væsentligt.

5.9 Egenkontrol

Dambruget har indtil nu udtaget 6 egenkontrolprøver af det indvundne drænvand og 12 egenkontrolprøver af udløbsvandet. Antallet af egenkontrolprøver bibeholdes. Egenkontrollen anvendes til at kontrollere, at dambrugets udledninger ligger indenfor de fastsatte udledningsgrænser. Kommunen vil årligt udtage faunaprøver for at følge udviklingen op- og nedstrøms dambruget.

5.10 Årsrapportering

Driftsjournalen skal opgøres én gang om året pr. 31. december. Resultatet skal sendes til Ringkøbing-Skjern Kommune med de i Bilag 9 beskrevne oplysninger inden den 1. februar det efterfølgende år.

5.11 Vurdering af renere teknolog

Det er et grundlæggende princip i miljøbeskyttelsesloven, at virksomheder skal begrænse udledningen af forurenende stoffer mest muligt ved at anvende den bedste tilgængelige teknik (BAT – Best Available Techniques).

Muligheder for driftsoptimering

Medicin- og hjælpestoffer skal anvendes så lidt som muligt ved at tilpasse indretning og drift på dambruget. Nedenfor er oplistet en række vigtige faktorer:

1a. BAT - generel driftsstyring

Foranstaltninger til at sikre god driftsstyring (effekt på både renseseffekt og fiskesundhed)

- Undgå undermætning af ilt og udsving i iltkoncentrationen i produktionsanlægget.
  - o Høj iltmætning øger egenomsætningen af bl.a. ammonium, iltforbrugende stof mv.
  - o Særlig opmærksomhed omkring optimale iltforhold ved høje bestandstætheder (tilsætning af ilt, beluftning, piskning).
  - o Undgå overfodring i perioder hvor fiskenes stofskifte ændres som følge af årstidsbestemte temperaturændringer.
- Sikre tilstrækkelig køling på varme årstider.
- Foranstaltninger til rensning af indløbsvandet.
- Foranstaltninger til begrænsning af foderspild og suspenderet stof i produktionsvandet.
- Sikre optimal drift og slamfjernelse i runde produktionsbassiner.
- Sikre kontinuerlig slamfjernelse og hindre ophobning af slam i produktionsanlægget.
- Indsætning af delrensningsprocesser så tæt på kilden som muligt, der sikrer en hurtig fjernelse af fiskeekskremitter og slam, hvorved fiskene undgår svingende og dårlig vandkvalitet.
- Driftsstyring omkring udfodring og produktion således at overfodring undgås.
- Særlig opmærksomhed omkring udfodring under ugunstige produktionsforhold eller i situationer med svingende vandkvalitet.

- Skånsom håndtering af fisk og særligt under ugunstige vejrforhold og ved ugunstige temperaturer.
- Anvendelse og løbende indsamling af ny viden omkring brug af immunstimulerende midler i foder evt. i samarbejde med dyrlæge.
- Opsamling af døde fisk.
- Rutiner og procedurer til overvågning af indløbsvandets kvalitet.
- Øget vandflow: fjerner fækalier og slam fra dammene og giver renere produktionsmiljø.

1b. BAT – Foranstaltninger til reduktion i forbruget af medicin og hjælpestoffer

Forebyggelse af smitte m.v.

- Vaccination mod rødmundssyge og andre fiskesygdomme, herunder revaccination ved faldende immunitet.
- Brug af desinfektionsmidler til støvler og materiel, som urensset kan bidrage til smittespredning. Løbende rådgivning fra dyrlæge eller lign.

Optimering af omsætning og tiltag til reduceret forbrug af medicin og hjælpestoffer

- Brug af hjælpestoffer vurderes løbende i forhold til andre, og mindre miljøbelastende stoffer (substitution).
- Sikre hurtig handling ved begyndende tegn på sygdomsudbrud.
- Hyppig overvågning af fiskenes sundhedstilstand.
- Procedurer for brug af hjælpestoffer der sikrer tilstrækkelig effekt og høj intern omsætning
  - Neddroslet vandtilførsel eller nedlukning af dammenes afløb under brug af hjælpestoffer
  - Recirkulering af tilsat stof.
  - Sikre, at der ikke anvendes unødvendigt høje koncentrationer af hjælpestof.

- Brug af reducerede mængder af formalin og brintoverilte jf. Faglig rapport fra DMU nr. 659.

BAT på Bisgård Dambrug

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at de godkendte anlægsmæssige og driftsmæssige forhold på dambruget i tilfredsstillende grad lever op til BAT for den pågældende anlægstype.

6 Gyldighed og retsbeskyttelse

6.1 Gyldighed

Miljøgodkendelsen er gyldig straks efter modtagelsen.

Ved klage kan klagenævnet dog bestemme, at klagen har opsættende virkning. Udnyttelse i klageperioden og mens eventuel klage behandles sker på eget ansvar.

6.2 Retsbeskyttelse

Retsbeskyttelsen for ældre anlæg/ aktiviteter udløber 8 år efter at disse blev godkendt første gang (4. juni 1996). Godkendelser, der er givet for mere end 8 år siden, kan altid revideres ved påbud fra kommunen efter miljøbeskyttelseslovens § 41 b.

Påbud, forbud og ændringer i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 41, 41a og 41b kan påklages.

Af praktiske grunde regulerer denne godkendelse både de nuværende aktiviteter, men også de tidligere aktiviteter. Der er således foretaget en sammenskrivning og i forbindelse hermed en omskrivning og revision af vilkår fra tidligere godkendelser for at bringe dem i overensstemmelse med den nuværende miljømæssige standard. Det er gjort med hjemmel i miljøbeskyttelseslovens § 41 og 41 a.

7 Offentliggørelse og klagevejledning

7.1 Offentliggørelse

Afgørelserne bekendtgøres ved annoncering på Ringkøbing-Skjern Kommunes hjemmeside (www.rksk.dk) fra mandag den 6. august 2018. Derudover orienteres en række interessenter direkte jf. listen i [Bilag 1](#).

7.2 Klagevejledning

Miljøgodkendelse

Der kan efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 11 klages over Kommunalbestyrelsens afgørelse til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Følgende kan klage: Ansøgeren, Sundhedsstyrelsen - Embedslægeinstitutionen Midtjylland samt enhver, der må antages at have en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Der kan desuden klages af visse organisationer, som angivet i lovens §§ 99-100.

Der gøres opmærksom på, at der til enhver tid er adgang til aktindsigt i de resultater af virksomhedens egenkontrol, som kommunen har, samt i sagen i øvrigt.

Ifølge miljøbeskyttelseslovens § 101, planlovens § 62 kan afgørelsen prøves ved domstolene. Sag skal anlægges inden 6 måneder efter, at afgørelsen er offentliggjort.

VVM-afgørelse

I henhold til planlovens § 58, stk. 1 nr. 4 kan kommunens VVM-afgørelse alene påklages til Planklagenævnet for så vidt angår retlige spørgsmål.

Afgørelsen kan påklages af enhver med retlige interesse i sagens udfald. Det vil sige, at du fx kan klage, hvis du ikke mener, at kommunalbestyrelsen har haft hjemmel til at træffe afgørelsen. Du kan derimod ikke klage over, at kommunalbestyrelsen efter din opfattelse burde have truffet en anden afgørelse.

Ifølge miljøbeskyttelseslovens § 101, planlovens § 62 kan afgørelsen prøves ved domstolene. Sag skal anlægges inden 6 måneder efter, at afgørelsen er offentliggjort.

Indsendelse af klage

Klagefristen er 4 uger fra offentliggørelsen af afgørelserne. Det vil sige, at klagefristen udløber mandag den 3 september 2018.

For behandling af klager, der indbringes for nævnet, herunder anmodning om genoptagelse, betaler klager et gebyr på 900 kr. for privatpersoners og 1.800 kr. for virksomheders og organisationers vedkommende.

Klagegebyret tilbagebetales, hvis du får helt eller delvis medhold i din klage, hvis den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, eller klagen afvises, som

følge af overskredet frist, manglende klageberettigelse, eller fordi klagen ikke er omfattet af klagenævnets kompetence.

Det er obligatorisk for klager at bruge klagenævnets digitale Klageportal, med mindre, du har fået en tilladelse fra klagenævnet, der fritager dig for, at anvende den digitale Klageportal. I nedenstående tekst kan du se, hvordan du skal bruge den digitale Klageportal.

Du klager, via Klageportalen. Du kan finde et link på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på også www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk, eller www.virk.dk, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Du betaler klagegebyret med betalingskort i Klageportalen.

Klagenævnet skal, som udgangspunkt, afvise en klage, der ikke er indsendt via Klageportalen. Hvis du ønsker, at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende din klage og en begrundet anmodning til Ringkøbing-Skjern Kommune, Smed Sørensens Vej 1, 6950 Ringkøbing. Ringkøbing-Skjern Kommune videresender herefter anmodningen til klagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagenævnet stiller i et vist omfang, en supportfunktion til rådighed ved oprettelse af en klage. Supportfunktionen kan kontaktes pr. tlf.: 7254 1101, eller på mail: nh@naevneneshus.dk. De kan kontaktes på følgende tidspunkter: man.-tors. 10.00-15.00, fre. 10.00-14.00.

Venlig hilsen

Rasmus Ejbye-Ernst

Land, By og Kultur – Land og Vand
Ringkøbing-Skjern Kommune

Bilag 1 - Liste over modtagere af kopi af godkendelsen

En kopi af afgørelsen sendt med digital post til:

Danmarks Naturfredningsforening, CVR: 60804214

Dansk Ornitologisk Forening, CVR: 54754214

Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, CVR: 25145615

Friluftsrådet, CVR: 25145615

Naturstyrelsen, CVR: 33157274

Sundhedsstyrelsen, CVR: 12070918

En kopi af afgørelsen er endvidere sendt via mail til følgende modtagere

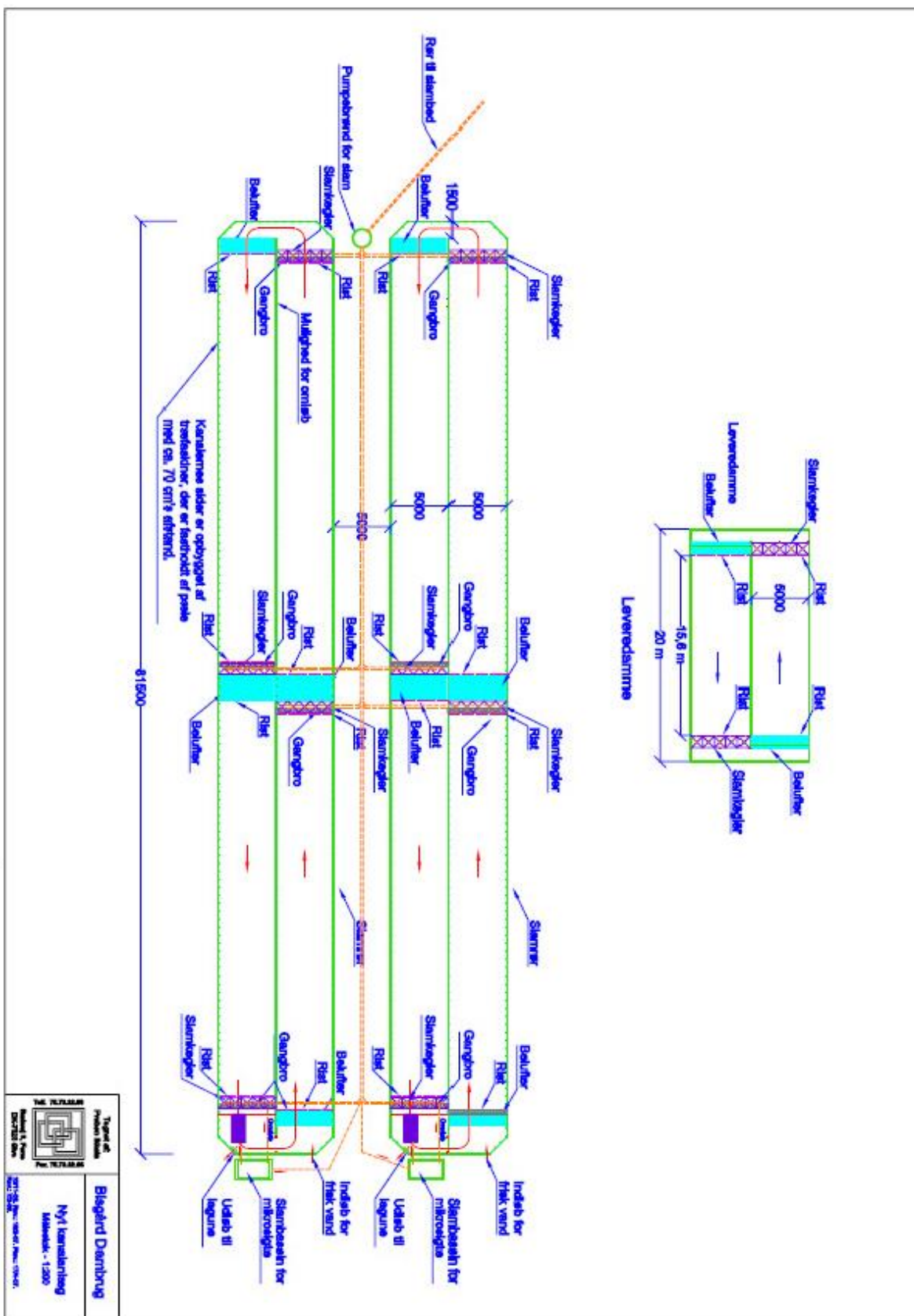
Aktive Fritidsfiskere i Danmark, afid@aktivefritidsfiskere.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund, lbt@sportsfiskerforbundet.dk

Dansk ornitologisk forening, ringkoebing-skjern@dof.dk

Danmarks Naturfredningsforening, dnringkoebing-skjern-sager@dn.dk

Bilag 2 – Oversigtskort

Bilag 3 - Miljøteknisk beskrivelse

1. Baggrunden for ansøgningen

Bisgård dambrug er anlagt i henhold til Landvæsenskommissionskendelse af 30. december 1957 og 15. september 1988. Dambruget har efter dambrugsbekendtgørelsens ikrafttræden i 1989 fået meddelt et tilladelse til et årligt basisfoderforbrug på 121,6 tons pr. år. Dette foderforbrug blev efter en klagesag stadfæstet til 116,9 tons pr. år.

Ringkøbing Amt meddelte d. 30. november 1995 miljøgodkendelse til Bisgård Dambrug til et foderforbrug på 140 tons pr. år. Denne miljøgodkendelse blev påklaget af Danmarks Sportsfiskerforening og stadfæstet af Miljøstyrelsen d. 4. juni 1996 til 134,5 tons pr. år. Miljøstyrelsens afgørelse af 4. juni 1996 blev herefter påklaget til Miljøklagenævnet af Dansk Dambrugerforening og Ringkøbing Amt. Dansk Dambrugerforening og Ringkøbing Amt trak dog klagerne tilbage d. 25. november 1997 og d. 2. december 1997. Foderforbruget på 134,5 tons/år var derfor endeligt.

I forbindelse med Bisgård Dambrugs ombygning til et model 1-lignende anlæg i 2008 ansøgte dambruget om en foderudvidelse til 200 tons pr. år. Ringkøbing-Skjern Kommune godkendte dog dambruget til et foderforbrug på 179,9 tons pr. år.

I 2011 udarbejde Ringkøbing-Skjern Kommune et tillæg til miljøgodkendelse på 250 tons pr. år, som var gyldig indtil 1. april 2013. Opskrivningen blev givet, idet dambruget kunne dokumentere en effektiv vandrensning gennem egenkontrolprøverne. I tillægget var også vilkår og procedurer for anvendelse af medicin og hjælpestoffer.

Denne godkendelse erstatter tidligere godkendelser og fastsætter opdaterede vilkår i overensstemmelse med dambrugsbekendtgørelsen (BEK nr. 1567 af 07-12-2016).

2. Ikke teknisk resumé

Ringkøbing-Skjern Kommune godkender den fortsatte produktion på Bisgård Dambrug ud fra den nuværende indretning. I forbindelse med miljøgodkendelsen stilles vilkår om:

- Måling af vandflowet på dambruget
- Etablering af slamdepot med sider og bund i et materiale således at der ikke kan ske ud/ nedsivning til overfladevand eller grundvand.
- Etablering af foranstaltninger der sikrer iltning af udløbsvandet, så kravet om min. 50% iltmætning overholdes
- Anvendelse af medicin og hjælpestoffer ift. gældende lovgivning.

Dambruget forbliver reguleret på baggrund af foderkvoten på 179,9 tons pr. år. Produktionen omfatter primært produktion af portionsørreder. Anlægget har udvidede renseforanstaltninger, der er betydeligt mere effektive end hvad dambrugsbekendtgørelsen foreskriver for dambrug, der reguleres på foderkontrol.

Anlægget tillader desuden, at opdrættet altid kan foregå under optimale iltforhold og driften er delvist styret ved hjælp af EDB.

3. Miljøteknisk beskrivelse

Generelt oplysning omkring dambrugets opbygning

	Antal	Dimensioner	Volumen
Kanalsektioner	2	81,5m*10m*1m	1630 m ³ (2*815 m ³)
Slamdepot 1	1	250 m ²	250 (1m*225 m ²)
Slamdepot 2	1	300 m ²	300 (1m*300 m ²)
Slamdepot 3	1	60 m ²	60 (1m*60 m ²)
Slamdepot i alt	-	610 m ²	610 m ³
Lagune 1	1	2.850 m ²	2.850 m ³
Lagune 2 (m ²)	1	1.550 m ²	1.550 m ³
Lagune 3 (m ²)	1	1.575 m ²	1.575 m ³
Laguner i alt (m ²)	-	5.975 m ²	5.975 m ³
Mikrosigte	2	Dug: 70µm	-
Beluftere	4	2 lavtryk, 2 mammut	-
Leverdamme	2	20 m*10m*1m	400 m ³ (2*200 m ³)

Vandforsyning:

Frem til ombygningen omkring 2008 fik dambruget sin vandforsyning ved en opstemning i Gråhede Bæk, hvor vandet løb ind på dambruget via to indløbskanaler. I forbindelse med ombygningen blev 3 drænledninger på i alt 330 m nedgravet rundt om produktionskanalerne (se billedet nedenfor). Drænene er nedgravet i 4-4,5 m dybde og blev dimensioneret til 75 l/s. I praksis indvinder drænene dog kun 40 l/s hvorfra det ledes til en samlebrønd.

I 2010 gav Ringkøbing-Skjern Kommune tilladelse til indvinding af drænvand og gav samtidig tilladelse til udvidelse via 300-500 m drænrør på naboarealet syd for dambruget (se billedet). Udvidelsen med drænrør syd for dambruget er dog aldrig taget i brug.

Ringkøbing-Skjern Kommune gennemførte i 2011 et vandløbs restaureringsprojekt, hvor stemmeværket ved Bisgård Dambrug blev fjernet og faldet blev afviklet mere naturligt over en længere strækning i Gråhede Bæk. Ved projektet blev der skabt en længere strækning med stryg og gydebanks (se billedet nedenfor).

Renseforanstaltninger:

Slamkegler

Hver af de to opdrætskanaler er indrettet med 4 sæt slamkegler og leverdammene med 2 sæt slamkegler (Se billedet nedenfor). Slamkeglerne i både opdrætskanaler og leverdamme etableres således, at de dækker hele bredden i kanalerne. Hvert sæt slamkegler består af 5 individuelle kegler. Keglerne er afskærmet fra fisk vha. riste. Tømning af slamkegler foregår ved at der først opbygges undertryk i en pumpebrønd ved bortpumpning af vand i brønden. Hver kegle tømmes herefter manuelt til depot, hvorved mængden af vand, der bortføres i keglerne sammen med slam kan reguleres og minimeres.

Mikrosigter

Fra hver af de to opdrætskanaler ledes vandet gennem mikrosigter med en dug på 70 μm . Mikrosigter tilbageholder effektivt partikler $>70 \mu\text{m}$, som ikke blev tilbageholdt i opdrætskanalernes slamkegler. Fra mikrosigterne ledes vandet til plantebegroede laguner.

Laguner

Fra produktionskanalerne ledes vandet til plantelagunen, som er etableret i de gamle jorddamme, bundfældning og udløbskanal. Lagunearealet i de gamle jorddamme har et mæandrerende vandløbsagtigt forløb.

Plantelagunen har et overfladeareal på 5.975 m^2 og med en gennemsnitsdybde på 0,9 m har vandet en opholdstid på lagunen på 41 timer med det nuværende forbrug på 40 l/s. Såfremt dambruget etablerer nye dræn og udnytter den fulde indvindingstilladelse på 75 l/s, vil opholdstiden være 22 timer, hvilket stadig er større end hvad dambrugsbekendtgørelsen foreskriver.

I ovenstående beregninger er der ikke taget højde for at en del af vandet nedsiver og genindvindes af dræne.

Målinger af spildevand fra Døstrup Dambrug har vist at op mod 90 % af organisk stof fra dambrug nedbrydes det første døgn i en BI_5 -analyse. Hermed forventes opholdstiden i plantelagunen på Bisgård Dambrug at bidrage til en betydelig intern omsætning/ tilbageholdelse af organisk stof. Desuden bidrager plantelagunen til en effektiv omsætning af kvælstof gennem nitrifikation og denitrifikation.

Slambed

Med denne revurdering af dambrugets miljøgodkendelse stilles vilkår om etablering af et nyt slamdepot med sider og bund i et sådan materiale, at der ikke kan ske ud- eller nedsivning til overfladevand eller grundvand.

Energiforbrug:

Dambruget energiforbrug var i 2017 420.938 kWh.

Bilag 4 - Lovgrundlag

Godkendelsen er primært givet ud fra nedenstående lovgrundlag og planer fra Miljøministeriet (inklusive eventuelle ændringer til den anførte lovgivning, der er gældende på godkendelsestidspunktet).

11.1 Love, bekendtgørelser, kommuneplaner, vandområdeplaner og naturplaner

Bekendtgørelse nr. 926 af 27. juni 2016 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Bekendtgørelse om miljøgodkendelse og samtidig sagsbehandling af ferskvandsdambrug, Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1567 af 7. december 2016.

Bekendtgørelse om krav til udledning af forurenende stoffer til vandløb, søer eller havet. Bekendtgørelse nr. 1433 af 21. november 2017.

Bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvande. Bekendtgørelse nr. 1625 af 19. december 2017.

Bekendtgørelse om anvendelse af affald til jordbrugsformål, Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1001 af 27. juni 2018 (Slambekendtgørelsen).

Bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger, Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 974 af 27. juni 2018.

Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), lovbekendtgørelse nr. 448 af 10. maj 2017.

Bekendtgørelse om samordning af miljøvurderinger og digital selvbetjening m.v. for planer, programmer og konkrete projekter omfattet af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1470 af 12. december 2017.

Bekendtgørelse om spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4, Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1469 af 12. december 2017.

Bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed, nr. 1458 af 12. december 2017 (Godkendelsesbekendtgørelsen).

Bekendtgørelse af lov om miljøbeskyttelse, lovbekendtgørelse nr. 966 af 23. juni 2017 (Miljøbeskyttelsesloven).

Kommuneplan 2017-2029 for Ringkøbing-Skjern Kommune.

Naturstyrelsen 2016. Natura 2000-plan 2016-2021, Skjern Å, Natura 2000-område nr. 68, Habitatområde H61. Miljøministeriet.

Naturstyrelsen 2016. Natura 2000-plan 2016-2021, Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen, Natura 2000-område nr. 69, Habitatområde H62, Fuglebeskyttelsesområde F43. Miljøministeriet.

11.2 Vejledninger og rapporter

Dansk Akvakultur, DTU Aqua, DHI m.fl. 2011. Dambrugsteknologi – Optimering af driften på etablerede modeldambrug og fortsat videreudvikling af recirkuleringsteknologi-en, Sammenfatning. Dansk Akvakultur mfl. 2011.

Dansk Akvakultur 2012. Introduktion og ny viden om hjælpestoffer i dansk akvakultur. Undervisningsmateriale til 2-dages kursus om hjælpestoffer.

Fjorback, C. 2010. Risikovurdering for Skjern Å-systemet inkl. Ringkøbing Fjord – brug og udledning af medicin- og hjælpestoffer. Rapport fra Niras A/S.

Larsen, S.E., Svendsen, L.M. 1998 Afløbskontrol på dambrug. Statistiske aspekter og opstilling af kontrolprogrammer. Faglig rapport fra DMU nr. 260.

Larsen, S.E. og Svendsen, L.M., 2002. Notat vedrørende tilpasning af udlederkrav ved overgang fra tilstandskontrol til transportkontrol i Bovbjerg Pedersen, P., Grønborg, O. & Svendsen, L.M., (reds.) 2003. Modeldambrug – specifikationer og godkendelseskrav. Rapport fra faglig arbejdsgruppe”. Arbejdsrapport fra DMU nr. 183.

Miljøstyrelsen 2012. FAQ ny bekendtgørelse om ferskvandsdambrug

Miljøstyrelsen 2008. Vejledning nr. 3/2008, Vejledning om godkendelse af ferskvands-dambrug.

Pedersen, L-F., Henriksen, N.H., Buchmann, K., Clausen, T. 2013. Introduktion og ny viden om hjælpestoffer i dansk akvakultur. Faglig rapport fra Dansk Akvakultur nr. 2013-1.

Pedersen, L-F., Sortkjær, O., Bruun, M.S., Dalsgaard, I., Pedersen, P.B. 2004. Undersøgelse af biologiske halveringstider, sedimentation og omdannelse af hjælpestoffer og medicin i dam- og havbrug samt parameterfastsættelse og verifikation af udviklet dam-brugsmodel. Supplerende teknisk rapport (anneks 1-8) til DFU-rapport 135-04. DFU-rapport nr. 135a-04.

Ringkøbing Amt 2005. Vandføringens medianminimum ved dambrug 2004.

Sortkjær, O., Henriksen, N.H., Heinecke, R.D. & Pedersen, L-F. 2008a. Optimering af behandlingseffekten i akvakultur 2008a. Minimering af forbrug og udledning af hjælpe-stoffer. Danmarks Miljøundersøgelser. Aarhus Universitet. 124s. – Faglig rapport fra DMU nr. 659.

Sortkjær, O., Pedersen, L-F & Ovesen, N.B. 2008b. Omsætningen af formalin i danske dambrug. Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet. 122 s. – Faglig rapport fra DMU nr. 699.

Sortkjær, O., Bovbjerg, P., Steinfeldt, S.J., Bruun, M.S., Dalsgaard, I. Nielsen, Aarup, P. 2000. Undersøgelse af eventuelle miljøpåvirkninger ved anvendelse af hjælpestoffer og medicin i ferskvandsdambrug samt metoder til at reducere/eliminere sådanne påvirkninger. DFU-rapport nr. 79-00.

Svendsen, L.M., Sortkjær, O., Ovesen, N.B. Skriver, J., Larsen, S.E., Bouttrup, S., Pedersen, P.B., Rasmussen, P.S., Dalsgaard, A.T. & Suhr, L. 2008a. Modeldambrug under forsøgsordningen – Faglig slutrapport for "Måle og dokumentationsprojekt for model-dambrug" juni 2008, DTU Aqua-rapport nr.: 193-08.

Svendsen et al. 2008b. Modeldambrug under forsøgsordningen – Faglig slutrapport for "Måle og dokumentationsprojekt for modeldambrug" juni 2008, DTU Aqua-rapport nr.: 193-08.

Bilag 5 - Dokumentation af vilkår til støj

Dokumentation for overholdelse af støjvilkår skal ske ved støjmålinger i omgivelserne, udført efter Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 og 6/1984 eller kildestøjsmålinger kombineret med beregning udført efter den nordiske beregningsmodel for ekstern industristøj som beskrevet i Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1993.

Kvalitetskrav til målinger og afrapportering

Målinger og beregninger skal udføres af et firma/ laboratorium, der er akkrediteret til støjmålinger eller af en person, som er certificeret til at udføre sådanne målinger, jf. *"Bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger udført af akkrediterede laboratorier, certificerede personer m.v. nr. 900 af 17. august 2011"*.

Målinger og afrapportering skal udføre såsom angivet i bekendtgørelsens bilag.

Kontrolmålinger skal udføres, når virksomheden er i drift ved maksimal belastning, og driftsforholdene skal beskrives i målerapporten.

Ved beregninger skal rapporten indeholde de nødvendige oplysninger om beregningernes forudsætninger. Støjkilderne skal beskrives og deres kildestyrke angives.

For hver enkelt støjkilde, hvor der foretages målinger, skal desuden angives lydtrykniveauet i dB(A), målt i et geometriske veldefineret og – så vidt muligt - let tilgængeligt kontrolpunkt tæt på kilden. Jvf. Miljøstyrelsens vejledning 5/1993 pkt.3.1.

Rapporten sendes til kommunen senest 2 måneder efter, at målingen er gennemført.

Vurdering af resultater

Støjgrænsen anses for overholdt, hvis de målte eller beregnede værdier ligger under vilkårets grænseværdi med tillæg af måleubestemthed. For faste støjkilder kan der normalt accepteres en maksimal måleubestemthed på 3 dB(A), jvf. Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1993, pkt. 3.5.

Bilag 6 - Behandlingsprocedure for hjælpestoffer

For at sikre overholdelse af de specifikke vilkår vedrørende hjælpestoffer i godkendelsen skal nedenstående behandlingsprocedure følges. Behandlingsprocedure for medicinoffer fremgår af godkendelsens [vilkår](#).

Stof	Total dosering	Antal enheder der må behandles af gangen	Kommentarer
Brintoverilte	49 kg rent brintoverilte	Der kan behandles i begge produktionskanaler på én gang med en mængde på 24,5 kg i hver sektion	<p>Der kan behandles i begge produktionskanaler med 24,5 kg rent brintoverilte med en koncentration i anlægget svarende til en koncentration på 30 mg brintoverilte/l.</p> <p>Det svarer til en samlet mængde 30 % brintoverilteopløsning på 163 liter, eller 140 liter 35 %-opløsning.</p> <p>Vandindtaget standses 4-6 timer efter behandlingens start.</p> <p>Der kan behandles igen efter 12 timer.</p>
Formalin	24 kg rent formaldehyd	Der kan behandles i begge produktionskanaler på samme tid med en mængde på 12 kg i hver sektion	<p>Der behandles i hele anlægget med en tilsat koncentration på 15 mg formaldehyd/l.</p> <p>Dette svarer til en samlet mængde formaldehyd på 100 l 24,5 % formalinopløsning eller 66 l 37 % formalinopløsning.</p> <p>Vandindtaget stoppes i 4-6 timer efter behandlingen påbegyndes.</p> <p>Der kan behandles igen efter 1 døgn.</p>
Blåsten	81,5 g	Der kan behandles 1 <u>sektion</u> (815 m ³) ad gangen	<p>Der tilsættes blåsten i en koncentration på 0,1 mg/l. Det svarer til 81,5 g blåsten til hver sektion.</p> <p>Vandføringen standses kortvarigt efter behandlingsstart. Herefter genoprettes den normale vandføring.</p>

			Der kan behandles igen efter 3 døgn.
Iodprodukter, Virkon S til desinfektion	-	-	Der kan anvendes iod-produkter eller Virkon S til desinfektion af støvler, udstyr og damme. Iodprodukter må ikke udledes med procesvandet.
Hydratkalk	-	-	Der kan anvendes hydratkalk til pH-regulering.

Bilag 7 - Udlederkrav og kontrol af dambrugets udledninger

Generelt

Udlederkrav fastsættes efter dambrugsbekendtgørelsens Bilag 3 og kontrolregler fastsættes efter dambrugsbekendtgørelsens Bilag 2 og Svendsen og Larsen (2016): Ny kontrolmetode for udledninger fra ferskvandsdambrug, DCE rapport 212.

Forudsætninger relateret til vandindtag

Bisgård Dambrug har vandindvinding via dræn. Der er godkendt et maksimalt vandindtag på 75 l/s. Gråhede Bæk har en Q_{mm} på 190 l/s nedstrøms dambruget.

Dambrugsbekendtgørelsen fastsætter en række udledergrænseværdier og kontrolregler for udledte stoffer, som dambruget skal overholde. De enkelte kravværdier og kontrolregler er beskrevet nedenfor. Disse værdier er udregnet på baggrund af fuld udnyttelse af vandindvindingstilladelsen med en maks. koncentration i udløbsvandet på:

Stofparameter	mg/l
Total N	1,52
Total P	0,13
BI ₅	2,53
Ammonium-N	1,01

Dambruget skal overholde følgende maksimale årlige og daglige udlederkrav ved 75 l/s:

Stof	Maks. årlig udledning (kg) U-maks	Max. daglig udledning (kg) U _d
Total-kvælstof:	3.595	9,8
Total-fosfor:	300	0,8
BI ₅ :	5.992	16,4
Ammonium-N:	2.397	6,5

- U-maks kontrolleres vha. kontrolreglerne for tilstands- og transportkontrol i dambrugsbekendtgørelsen.
- U_d udgør 1 % af U-maks og beregnes som et løbende gennemsnit over 7 dage.
- C-maks må aldrig overskrides. Værdierne korrigeres for aktuell vandføring ud fra kontrolreglerne i dambrugsbekendtgørelsens bilag 2.

Bilag 8 - Forholdsregler ved uheld, driftsforstyrrelser mv.

Nedenfor er angivet dambrugets forholdsregler ved uheld, driftsforstyrrelser mv.

Driftsforstyrrelser.

Til imødegåelse af driftsforstyrrelser er der installeret overvågningsudstyr, som registrerer iltmætninger og vandflow. Overvågningsudstyret er koblet til telefonnettet, hvor der er døgnvagt. Ved et eventuelt strømudfald startes en nødgenerator automatisk.

I det følgende listes nogle af de mulige driftsforstyrrelser og uheld som vil kunne medføre væsentlig forøget forurening fra dambruget, desuden er procedure til afhjælpning og minimering af uheldets omfang angivet:

Udbrud af sygdom i fiskebestanden (ved smittespredning)

Udbrud af sygdom i fiskebestanden kan dels være forårsaget af smittespredning, dels være miljømæssigt betingede. Ved forurening af dambrugets indløbsvand er det således normalt, at der opstår problemer med akut gælleinfektion hos fiskene. Smittespredning via fugle søges hindret ved opsætning af mågenet. Smittespredning via indløbsvandet kan vanskeligt hindres. For at hindre af smittespredning via fodtøj skal alle besøgende enten skifte fodtøj, eller have deres fodtøj desinficeret inden dambruget betrædes. Risikoen for udbrud af sygdomme forsøges ligeledes minimeret ved en høj grad af hygiejne på dambruget, foderautomater justeres og desinficeres regelmæssigt, ligesom øvrigt driftsudstyr desinficeres efter brug. Desuden foretages der normalt flere gange i døgnet visuel inspektion af fiskenes helbredsmæssige tilstand. I tilfælde af unormale tilstande alarmeres den driftsansvarlige og dambrugets nødprocedure for imødekomme af denne situation sættes i værk.

Procedure ved konstatering af sygdom blandt fiskene:

1. Fodring indstilles
2. Kontakt til dyrlæge
3. Behandling efter dyrlægens forskrifter.

Strømudfald

Udfald af strøm kan ske ved svigtende levering fra el-forsyningsselskabet, lynnedslag eller lignende.

For at imødegå problemstillingen er der etableret alarm, nødstrømsgenerator og nød-blæsere på dambruget, der aktiveres ved strømudfald. Alarmen er tilkoblet personsøger, som bæres af den driftsansvarlige, ligesom en alarmcentral alarmeres efter aftale med den driftsansvarlige.

I tilfælde af unormale tilstande alarmeres den driftsansvarlige, og dambrugets nødprocedure for imødekomme af denne situation sættes i værk.

Procedure ved konstatering af strømudfald:

1. Opstart af nødblæser
2. Alarm gives fra dambrugets alarmeringsanlæg
3. Vagthavende skal være på dambruget senest 15 minutter efter alarmering
4. Fodring indstilles
5. El-installatør kontaktes

Håndteringsuheld

Håndteringsuheld kan i værste fald forårsage personskade, fiskedød intern på dambruget og/eller forurening af det eksterne miljø nedstrøms dambruget.

For at imødegå problemstillingen omkring håndteringsuheld, instrueres dambrugets medarbejdere behørigt i brugen af de enkelte maskiner på dambruget, samt i R- og S-sætninger, som er gældende i forbindelse med anvendelsen af de enkelte hjælpestoffer. Ved håndteringsuheld med personskade, alarmeres på tlf.: 112 eller der konsulteres en læge efter behov. Ved håndteringsuheld med intern fiskedød og/eller forurening af det eksterne miljø nedstrøms dambruget til følge, iværksættes følgende aktionsplan:

Procedure ved akut forurening af dambruget og dets afløbsvand

1. Forureningskilden søges lokaliseret og stoppet (Stands ulykken !!)
2. Fodring indstilles / luk af for foderautomater
3. Regulering af frekvens til beluftnings- /iltningsanlæg efter behov
4. Alarmer 112 og meld vandforureningsalarm

I forbindelse med en sådan hændelse bør det bemærkes, at der ikke vil være risiko for forurening med miljøfremmede stoffer, og som følge heraf er der ingen risiko for langtidseffekter for miljøet.

Procedure for minimering af risiko for ovenstående uheld indtræffer

For at minimere risikoen for at ovenstående hændelser indtræffer, er nedenstående procedurer indarbejdet i de daglige arbejdsgange på dambruget.

Eftersyn:

Proceduren for eftersyn på dambruget ligger først og fremmest i, at vagthavende på dambruget har pligt til at indberette alle afvigelser fra optimaldriftstilstand til den driftsansvarlige.

Vedligeholdelse:

Med hensyn til den generelle vedligeholdelse af dambruget og dets tekniske installationer, aftales de konkrete arbejdsopgaver fra dag til dag mellemåden/de ansatte og ansvarshavende.

Vedligeholdelse af renseforanstaltninger:

Dambrugets mikrosigte er indrettet til kontinuerlig drift. Vedligeholdelse af disse indskrænker sig til et dagligt eftersyn, hvor dyser, filterdug og smøring kontrolleres samt kontrol af blæserens oliestand og lejestøj kontrolleres dagligt. Vandfordelingen i plantelagunerne observeres og der foretages oprensning efter behov.

Der føres dagligt tilsyn med anlægget. Ved afvigelse af normaldrift foretages udbedrende handlinger efter samråd med den driftsansvarlige, således at maksimal renseevne så vidt muligt altid opretholdes.

Bilag 9 - Driftsjournalens indhold

Ferskvandsdambrugets driftsjournal skal indeholde oplysning om følgende forhold:

- Aktuel bestand af fisk pr. måned, tilgang af fisk og afgang af fisk ved salg.
- Indkøb af foder med angivelse af fodertyper. Foderets sammensætning, skal tillige kunne dokumenteres ved hjælp af varedeklaration eller analyseresultater fra et autoriseret laboratorium.
- Tidspunkt for oprensning af slamdepot. Den oprensede mængde slam skal skønnes.
- Afgang af døde fisk med angivelse af mængde, art og opgørelsesperiode. Ekstraordinært store mængder opgøres straks.
- Vandforbrug. Registreringen skal ske kontinuert ved hjælp af flowmåler i indtag og udløb med en nøjagtighed på 5 %. Logfil skal være tilgængelig i forbindelse med driftsjournalen. Øjeblikkeligt og gennemsnitligt vandforbrug skal altid opgøres samtidig med gennemførelsen af egenkontrollen.
- Returpumpning. Angivelse af periode og mængde.
- Slutdeponering af slam. Opgørelsen sker, hver gang slam bortskaffes, med oplysning om, hvor slammet blev deponeret.
- Ferskvandsdambrugets egenkontrol.

I forbindelse med anvendelse af medicin og hjælpestoffer skal dambrugets driftsjournal som minimum indeholde følgende oplysninger:

- Årsag til brug af hjælpestof eller behandling med medicin.
- Mængde af anvendte af hjælpestoffer til vandbehandling
- Angivelse af hjælpemidlets navn, numre på damme der er behandlet, samt begyndelses - og slutdato for behandlingen.
- Mængde af anvendte mediciner til sygdomsbekæmpelse med angivelse af præparatets navn og mængde, numrene på damme der er behandlet samt begyndelses- og slutdato for behandlingen.
- Tidspunkt for forbrug af stofferne. Anvendes stofferne flere gange, skal dette angives.
- Mængdeangivelse/dosering af stofferne og ved forbrug af hjælpestoffer skal metoden angives.
- Angivelse af produktionsenheder, hvor stofferne anvendes med angivelse af bestandsstørrelse.
- Henvielse til dyrlægens besøgsrapport når der anvendes medicin. Besøgsrapporten skal opbevares sammen med driftsjournalen.
- Det samlede forbrug af de enkelte mediciner og hjælpestoffer skal opgøres en gang om året (pr. 31. december) og indberettes til tilsynsmyndigheden senest den 1. februar det følgende år.

Bilag 10 - Vurdering efter habitatdirektivet

Væsentlighedsvurdering efter habitatdirektivet – Miljøgodkendelse af Bisgård Dambrug

Af: Rasmus Ejbye-Ernst

Dato: 14/6-2018

Projektets betegnelse

Revurdering af miljøgodkendelse af Bisgård Dambrug

Lovgrundlag

BEK nr. 926 af 27/6 2016 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter jf. Habitatdirektivets artikel 6.3. med senere ændringer.

Natura 2000-områder

Bisgård Dambrug udleder produktionsvand til Gråhede Bæk, som nedstrøms dambruget bliver til Tarm Bybæk der har sit udløb i habitatområdet Skjern Å. Udpegningsgrundlaget for Natura 2000 området Skjern Å udgøres af nedenstående arter og naturtyper.

Tabel 1: Udpegningsgrundlag for Natura 2000-området Skjern Å.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 61		
Naturtyper:	Søbred med småarter (3130)	Kransnålalge-sø (3140)
	Næringsrig sø (3150)	Brunvandet sø (3160)
	Vandløb (3260)	Våd hede (4010)
	Tør hede (4030)	Surt overdrev* (6230)
	Tidvis våd eng (6410)	Hængesæk (7140)
	Kildevæld* (7220)	Rigkær (7230)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Grøn kølleguldsmed (1037)	Havlampret (1095)
	Bæklampret (1096)	Flodlampret (1099)
	Laks (1106)	Damflagermus (1318)
	Odder (1355)	Vandranke (1831)

Udløbet til Skjern Å ligger ca. 6 km opstrøms Skjern Ås udmunding i Ringkøbing Fjord. Nature 2000-området Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen udgøres af habitatområde nr. 62 og fuglebeskyttelsesområde nr. 43. Udpegningsgrundlaget for disse områder fremgår af Tabel 2.

Table 2: Species and natural types that are the basis for Natura 2000-designation in the Ringkøbing Fjord and Nymindestrømmen area.

Basis for Habitat Area nr. 62		
Natural types:	Flodmunding (1130)	Lagune* (1150)
	Strandeng (1330)	Forklit (2110)
	Hvid klit (2120)	Grå/grøn klit (2130)
	Klithede* (2140)	Havtornklit (2160)
	Grårisklit (2170)	Klitlavning (2190)
	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Vandløb (3260)
	Våd hede (4010)	Tør hede (4030)
	Surt overdrev* (6230)	Tidvis våd eng (6410)
	Tørvelavning (7150)	Rigkær (7230)
Species:	Havlampret (1095)	Flodlampret (1099)
	Majsild (1102)	Stavsild (1103)
	Laks (1106)	Odder (1355)
	Vandranke (1831)	

Basis for Bird Protection Area nr. 43		
Birds:	Rørdrum (Y)	Skestork (Y)
	Knopsvane (T)	Pibesvane (T)
	Sangsvane (T)	Kortnæbbet gås (T)
	Grågåse (T)	Bramgåse (T)
	Mørkbuget knortegåse (T)	Gravand (T)
	Pibeand (T)	Krikand (T)
	Spidsand (T)	Skeand (T)
	Hvinand (T)	Stor skallesluger (T)
	Havørn (T)	Rørhog (Y)
	Blå kærhog (T)	Fiskeørn (T)
	Vandrefalk (T)	Plettet rørvagtel (Y)
	Blishøne (T)	Klyde (TY)
	Pomeransfugl (T)	Hjejle (T)
	Almindelig ryle (TY)	Brushane (Y)
	Lille kobbersneppe (T)	Splitterne (Y)
	Fjordterne (Y)	Havterne (Y)
	Mosehornugle (Y)	

The conservation prognosis follows from the Natura 2000 plans of the existing areas.

Description of the project/plan

The application is for a re-evaluation of the existing environmental permit for the dam from 2008. In the application, the conditions for the dam's activity are collected and updated in an environmental permit that corresponds to the current legislation.

The re-evaluation is expected not to lead to a change in the discharge of nutrients, organic matter or medicinal and auxiliary substances. This is because there is talk of a re-evaluation, where the dam's current discharge and operation remains unchanged.

In connection with the re-evaluation, conditions for measuring the flow in the dam, with a view to being able to quantify the dam's discharges to the recipient Gråhede Bæk and the distant recipient Ringkøbing Fjord.

Påvirkning af udpegningsgrundlaget

En stor del af Skjern Ås nedre forløb gennem Skjern Ådalen er sammen med Ringkøbing Fjord udpeget som Natura 2000-område.

Bisgård Dambrug vil potentielt kunne påvirke udpegningsgrundlag og bilag IV-arter i disse områder gennem spildevandsudledningen til Gråhede Bæk/ Tarm Bybæk (nærrecipient), Skjern Å (mellerecipient) og Ringkøbing Fjord (fjernrecipient).

Spildevandet fra dambrugsdriften indeholder en hel række stoffer bl.a. organisk stof (BI₅), ammonium, nitrat, fosfor, medicinrester, hjælpestoffer mv. som potentielt vil kunne påvirke udpegningsgrundlaget for områderne.

Påvirkning af bilag IV-arter

På udpegningsgrundlaget for habitatområderne er en række arter angivet, hvoraf nogle arter og levesteder potentielt vil kunne findes i dambrugets nærhed.

Odderen forekommer på habitatdirektivets bilag IV og er især tilknyttet vandløb og søer. Arten kan let passere fjorden mellem vandløbssystemerne, og er fundet i nærheden af flere dambrug i Ringkøbing-Skjern Kommune. Arten findes sandsynligvis også i Gråhede Bæk omkring Bisgård Dambrug. Det er utænkeligt, at odderbestanden vil kunne påvirkes i negativ retning som følge af dambrugets fortsatte aktivitet.

Grøn kølleguldsmed er ligeledes en bilag IV-art. Arten er senest registreret nedstrøms dambruget i 2012 i forbindelse med den årlige vandløbsbedømmelse. Der er tidligere fundet ét eksemplar i 2009 og 2011. I 2010 er der gennemført et vandløbsrestaureringsprojekt, hvor opstemningen i Gråhede Bæk er fjernet og der er etableret et længere stryg til afvikling af faldet. Nymfer af grøn kølleguldsmed lever nedgravet i sand og grus bund i hurtigstrømmende vandløb og stryget fra 2010 forventes derfor at have forbedret forholdene for arten på strækningen forbi dambruget. Grøn Kølleguldsmed er desuden hyppig i hovedløbet af Skjern Å.

Vandranke er i tilbagegang og meget sjælden i Danmark. Artens udbredelse i Danmark er primært begrænset til området fra Stadil Fjord mod nord til den sydlige del af Ringkøbing Fjord. Bestanden har et tyngdepunkt omkring Skjern Å, hvor arten bl.a. er registreret i den sydlige parallelkanal (Schou et al., 2017). Den fortsatte dambrugsdrift på Bisgård Dambrug forventes ikke at påvirke udbredelsen af vandranke, da udløbet til Skjern Å ligger nedstrøms udbredelsesområdet i den sydlige parallelkanal.

I forhold til udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet er nogle af arterne meget afhængige af bundvegetation i fjorden bl.a. svaner, svømmeænder og blichøns. Disse arter er gået meget tilbage på grund af manglende bundvegetation forårsaget af høj næringsstofftilførsel og problemstillinger omkring slusepraksis ved Hvide Sande Havn.

I Vandområdeplan 2015-2021 er miljømålet for Ringkøbing Fjord en god økologisk tilstand. For at kunne nå målene i planen, skal der bl.a. ske en reduktion i udledningen af kvælstof i planperioden. I planperioden er der ikke opstillet indsats om reduktion af kvælstofudledningen fra dambrug i oplandet til Ringkøbing Fjord (Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning 2016).

Mulige kumulative effekter i forhold til indvindingen

Der kan være en kumulativ effekt af flere punktudledninger af næringsstoffer og organisk stof. Flere dambrug udleder til vandløb i Skjern Å-systemet. To dambrug (Blåkilde og Nærrild

Dambrug) var tidligere placeret i Tarm Møllebæk. Disse dambrug er dog nedlagt i dag, og Bisgård Dambrug er det eneste eksisterende anlæg der udleder til Skjern Å fra Tarm Bybæk.

Udledning af organisk stof har en skadelig virkning på vandløbskvaliteten umiddelbart nedstrøms punktkilden. Da begge dambrug ligger forholdsvist langt fra Skjern Å, er det utænkeligt at dambrugenes udledning af organisk materiale skulle have en kumulativ negativ påvirkning af Natura 2000-området.

Effekten af næringsstofudledning er dog først betydelig i stillestående recipienter, hvor det kan føre til eutrofiering. Den kumulative effekt ved udledning af næringsstoffer er uændret i forhold til tidligere, og revurderingen og den fortsatte drift forventes derfor ikke at påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne Skjern Å eller Ringkøbing Fjord.

I miljøgodkendelsen af Bisgård Dambrug stilles vilkår for anvendelse og udledning af medicin- og hjælpestoffer for at sikre, at miljøkvalitetskravene kan overholdes i de berørte vandområder. I risikovurderingen tildeles hvert dambrug i Skjern Å-systemet en andel af medianminimumsvandføringen til fortynding af medicin- og hjælpestoffer, som sidenhen anvendes til beregning og udarbejdelse af vilkår med procedurer for anvendelse af stofferne på dambrugene. Der tages samtidig stilling til, om der skal sættes skærpede vilkår i forhold til udledning til marine vandområder med skærpede miljøkvalitetskrav for visse stoffer.

Miljøgodkendelsen af Bisgård Dambrug vil således ikke medføre en kumulativ udledning af medicin- og hjælpestoffer, der kan medføre, at miljøkvalitetskravene i vandområderne overskrides.

Samlet vurdering

Det er kommunens vurdering, at projektet (revurdering af miljøgodkendelsen) og de fremtidige vilkår for drift og indretning af dambruget ikke i sig selv eller i forbindelse med andre planer eller projekter vil medføre målbare effekter eller påvirke bilag IV-arter eller Natura 2000-områderne i Skjern Å eller Ringkøbing Fjord væsentligt. Det vurderes samtidig, at der ikke er behov for udarbejdelse af en nærmere konsekvensvurdering af projektet.

Referencer

Fjorback, C. 2011. Risikovurdering for Ringkøbing-Fjord samt vandløbssystemerne med afstrømning til fjorden – brug og udledning af medicin- og hjælpestoffer. Rapport fra Niras A/S.

Naturstyrelsen 2016. Natura 2000-plan 2016-2021, Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord, Natura 2000-område nr. 66, Habitatområde H59, Fuglebeskyttelsesområde F41. Miljøministeriet.

Naturstyrelsen 2016. Natura 2000-plan 2016-2021, Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen, Natura 2000-område nr. 69, Habitatområde H62, Fuglebeskyttelsesområde F43. Miljøministeriet.

Styrelsen for Vand- og Naturplanlægning 2016. Vandområdeplan 2015-2021 – Vandområdedistrikt Jylland og Fyn. Miljøministeriet.

Bilag 11 - Miljøscreening

Miljøscreening ved revision af miljøgodkendelse af Bisgård Dambrug

Dato: 14. juni 2018

Basisoplysninger	Tekst		
Projektbeskrivelse (kan vedlægges)	Revision af miljøgodkendelse af Bisgård Dambrug		
Navn, adresse, telefonnr. og e-mail på bygherre	RM Forellen Aps, Sandagervej 7, 6682 Hovborg, tlf. 40203086		
Navn, adresse, telefonnr. og e-mail på kontaktperson	Som ovenstående		
Projektets adresse, matr. nr. og ejerlav	Bisgårdsvej 10, 6880 Tarm, 4g, 4k, Tarm By, Egvad		
Projektet berører følgende kommune eller kommuner (omfatter såvel den eller de kommuner, som projektet er placeret i, som den eller de kommuner, hvis miljø kan tænkes påvirket af projektet)	Ringkøbing-Skjern Kommune.		
Oversigtskort i målestok 1:50.000	-		
Kortbilag i målestok 1:10.000 eller 1:5.000 med indtegning af anlægget og projektet (vedlægges dog ikke for strækningsanlæg)	-		
Forholdet til VVM reglerne	Ja	Nej	
Er projektet opført på bilag 1 til lov om miljøvurdering af planer og programmer og konkrete projekter (VVM).		X	Hvis ja, er der obligatorisk VVM-pligtigt. Angiv punktet på bilag 1:
Er projektet opført på bilag 2 til lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).	X		Hvis ja, angiv punktet på bilag 2 Pkt. 1, f) Intensivt fiskeopdræt.
Projektets karakteristika	Tekst		
1. Hvis bygherren ikke er ejer af de arealer, som projektet omfatter angives navn og adresse på de eller den pågældende ejer, matr. nr og ejerlav	Ikke relevant		
2. Arealanvendelse efter projektets realisering Det fremtidige samlede bebyggede areal i m ² Det fremtidige samlede befæstede areal i m ²	Det bebyggede og befæstede areal ændres ikke ift. i dag.		

<p>3. Projektets areal og volumenmæssige udformning</p> <p>Er der behov for grundvandssænkning i forbindelse med projektet og i givet fald hvor meget i m</p> <p>Projektets samlede grundareal angivet i ha eller m²</p> <p>Projektets bebyggede areal i m²</p> <p>Projektets nye befæstede areal i m²</p> <p>Projektets samlede bygningsmasse i m³</p> <p>Projektets maksimale bygningshøjde i m</p>	<p>Projektet rækker ikke ud af det nuværende areal til dambrugsproduktion indenfor matriklen.</p>
<p>4. Projektets behov for råstoffer i anlægsperioden</p> <p>Råstofforbrug i anlægsperioden på type og mængde:</p> <p>Vand- mængde i anlægsperioden</p> <p>Affaldstype og mængder i anlægsperioden</p> <p>Spildevand – mængde og type i anlægsperioden</p> <p>Håndtering af regnvand i anlægsperioden</p> <p>Anlægsperioden angivet som mm/åå – mm/åå</p>	<p>-</p>
<p>Projektets karakteristika</p>	<p>Tekst</p>
<p>5. Projektets kapacitet for så vidt angår flow ind og ud samt angivelse af placering og opbevaring på kortbilag af råstoffet/produktet i driftsfasen:</p> <p>Råstoffer – type og mængde i driftsfasen</p> <p>Mellemprodukter – type og mængde i driftsfasen</p> <p>Færdigvarer – type og mængde i driftsfasen</p> <p>Vand – mængde i driftsfasen</p>	<p>Dambruget har en gældende tilladelse til at indvinde op til 75 l/s boringsvand.</p>
<p>6. Affaldstype og mængder, som følge af projektet i driftsfasen:</p> <p>Farligt affald:</p> <p>Andet affald:</p> <p>Spildevand til renselanlæg:</p> <p>Spildevand med direkte udledning til vandløb, sø, hav:</p> <p>Håndtering af regnvand:</p>	<p>I miljøgodkendelsen stilles vilkår for den maksimale udledning af medicin- og hjælpestoffer, så miljøkvalitetskravene i Gråhede Bæk, Skjern Å og Ringkøbing Fjord kan overholdes.</p> <p>Der stilles også krav til de maksimale udledninger af organisk stof (BI₅), ammonium-N, total-N og total-P i overensstemmelse med bekendtgørelse nr. 1567 af 07-12-2016 om miljøgodkendelse og samtidig sagsbehandling af ferskvandsdambrug, Bilag 2.</p> <p>De maksimale udledninger pr. år bliver på:</p> <p>5.992 kg organisk stof (BI₅)</p> <p>2.396 kg ammonium-N</p> <p>3.595 kg total-N</p>

	300 kg total-P		
Projektets karakteristika	Ja	Nej	Tekst
7. Forudsætter projektet etablering af selvstændig vandforsyning		X	Ingen ændringer – dambruget indvinder fortsat via dræn under dambrugsarealet.
8. Er anlægget eller dele af anlægget omfattet af standardvilkår eller branchebekendtgørelse?	X		Dambrugsbekendtgørelsen.
9. Vil anlægget kunne overholde alle de angivne standardvilkår	X		
10. Er anlægget eller dele af anlægget omfattet af BREF-dokumenter		X	
11. Vil anlægget kunne overholde de angivne BREF-dokumenter	-	-	
12. Er anlægget eller dele af anlægget omfattet af BAT-konklusioner		X	
Projektets karakteristika	Ja	Nej	Tekst
13. Vil anlægget kunne overholde de angivne BAT-konklusioner	-	-	
14. Er projektet omfattet af en eller flere af Miljøstyrelsens vejledninger eller bekendtgørelser om støj.	X		Vejledning nr. 5/1984 – Ekstern støj fra virksomheder.
15. Vil anlægsarbejdet kunne overholde de vejledende grænseværdier for støj og vibrationer – jf. ovenfor	-		
16. Vil det samlede anlæg, når projektet er udført, kunne overholde de vejledende grænseværdier for støj og vibrationer – jf. ovenfor	X		
17. Er projektet omfattet Miljøstyrelsens vejledninger, regler og bekendtgørelser om luftforurening.		X	
18. Vil anlægsarbejdet kunne overholde de vejledende grænseværdier for luftforurening – jf. ovenfor	-	-	
19. Vil det samlede anlæg kunne overholde de vejledende grænseværdier for luftforurening – jf. ovenfor	-	-	
20. Vil projektet give anledning til støvgener eller øgede støvgener I anlægsperioden I driftsfasen		X	Ikke væsentligt.

Projektets karakteristika	Ja	Nej	Tekst
21. Vil projektet give anledning til lugtgener eller øgede lugtgener I anlægsperioden I driftsfasen		X	Ikke væsentligt.
22. Vil anlægget som følge af projektet have behov for belysning som i aften og nattetimer vil kunne oplyse naboarealer og omgivelserne. I anlægsperioden I driftsfasen		X	
23. Er anlægget omfattet af risikobekendtgørelsen – jf. bekendtgørelse om kontrol med risikoen for større uheld med farlige stoffer nr. 372 af 25. april 2016		X	
Projektets placering	Ja	Nej	Tekst
24. Forudsætter projektet dispensation fra eller ændring af den gældende lokalplan		X	
25. Forudsætter projektet dispensation fra gældende bygge- og beskyttelseslinjer – jf.		X	
26. Indebærer projektet behov for at begrænse anvendelsen af naboarealer		X	
27. Vil projektet kunne udgøre en hindring for anvendelsen af udlagte råstofområder: jf.		X	
28. Er projektet tænkt placeret indenfor kystnærhedszonen		X	
Projektets placering	Ja	Nej	Tekst
29. Forudsætter projektet rydning af skov: (skov er et bevokset areal med træer, som danner eller indenfor et rimeligt tidsrum ville danne sluttet skov af højstammede træer, og arealet er større end ½ ha og mere end 20 m bredt.)		X	
30. Vil projektet være i strid med eller til hinder for realiseringen af en rejst fredningssag		X	
31. Afstanden fra projektet i luftlinje til nærmeste beskyttede naturtype i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3			Gråhede Bæk er §3-beskyttet på strækningen omkring anlægget. Ca. 300 m nord for dambruget er der § 3-beskyttet mose.
32. Rummer § 3 området beskyttede arter og i givet fald hvilke	X		Nedstrøms dambruget er der fundet en nymfe af Grøn Kølleguldsmed i 2012. Desuden er sandsynligvis forekomster af Odder. Det er dog kommunens vurdering at den fortsatte og

			uændrede drift på dambruget ikke vil påvirke disse arter væsentligt.
33. Afstanden fra projektet i luftlinje til nærmeste fredede område			Der er ca. 1.100 meter til fredningen omkring Egvad Kirke.
34. Afstanden fra projektet i luftlinje til nærmeste internationale naturbeskyttelsesområde (Natura 2000-områder, habitatområder, fuglebeskyttelsesområder og Ramsarområder).			Ca. 4 km nordvest for dambruget løber Tarm Bæk til habitatområde Skjern Å. Herfra er der ca. 6 km til habitatområde Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen.
35. Vil projektet medføre påvirkninger af overfladevand eller grundvand, f.eks. i form af udledninger til eller fysiske ændringer af vandområder eller grundvandsforekomster?	X		Men ikke i væsentlig grad. Der laves beregninger for hvilke mængder af medicin- og hjælpestoffer, der kan tilsættes på anlægget uden at overskride miljøkvalitetskravene (også kumulativt). Udledningen af B15 og næringsstoffer vil heller ikke have væsentlig effekt i vandmiljøet ift. i dag.
36. Er projektet placeret i et område med særlige drikkevandinteresser		X	
37. Er projektet placeret i et område med registreret jordforurening		X	
38. Er projektet placeret i et område, der i kommuneplanen er udpeget som område med risiko for oversvømmelse.		X	
39. Er projektet placeret i et område, der, jf. oversvømmelsesloven, er udpeget som risikoområde for oversvømmelse?		X	
Projektets placering	Ja	Nej	Tekst
40. Er der andre lignende anlæg eller aktiviteter i området, der sammen med det ansøgte må forventes at kunne medføre en øget samlet påvirkning af miljøet (Kumulative forhold)		X	
41. Vil den forventede miljøpåvirkning kunne berøre nabolande		X	
42. En beskrivelse af de påtænkte foranstaltninger med henblik på at undgå, forebygge eller begrænse væsentlige skadelige virkninger for miljøet.			Der stilles vilkår om: <ul style="list-style-type: none"> - Måling af vandflowet på dambruget. - Forbedret iltning af udløbsvandet - Etablering af slamdepot med sider og bund i et materiale, hvorfra der ikke kan ske udsivning til overflade- eller

			<p>grundvand. - For anvendelse af medicin og hjælpestoffer</p>
--	--	--	--